

รายงานผลการดำเนินการ

โครงการ "สมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วย
"นโยบายสาธารณะเพื่อแก้ปัญหาความยากจน "ประเด็น
สวนหลังบ้าน อาหารปลอดภัย หนี้ที่อยู่ หนี้กิน บนถิ่นอีสาน ลูกหลานตุ้มโฮม

ดำเนินงานโดย
นายรักประชา ธิศาเวชและคณะ

ยุทธศาสตร์การจัดการเกษตรยั่งยืนและอาหารท้องถิ่นอีสานอำนาจเจริญ
เนหนองแคน ตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ 37240

ได้รับทุนสนับสนุนจาก

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.)

21 กรกฎาคม 2548

รายงานผลการดำเนินการ

โครงการ "สมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วย
"นโยบายสาธารณะเพื่อแก้ปัญหาความยากจน "ประเด็น
สวนหลังบ้าน อาหารปลอดภัย เฝ้าอยู่ เฝ้ากิน บนถิ่นอีสาน ลูกหลานคุ้มโสม

ดำเนินงานโดย
นายรักประชา ธิศาเวชและคณะ

WA 541.JT3 ร281ร 2548 ค.2

* RC0000000077 *

รายงานผลการดำเนินการ โครงการ "สม...

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

สมาคมพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเกษตรยั่งยืนและอาหารท้องถิ่นอีสานอำนาจเจริญ
105 หมู่ 6 บ้านหนองแคน ตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ 37240

ได้รับทุนสนับสนุนจาก

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.)

21 กรกฎาคม 2548

คำนำ

ประเด็นสำคัญในร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ได้เขียนไว้ว่า สุขภาพไม่ใช่โรคและการรักษาโรคเท่านั้นแต่หมายถึงสุขภาพที่สมบูรณ์เชื่อมโยงกันทุกด้าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ จิตใจ ครอบครัว ชุมชน สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป (มาตรา 3) สุขภาพเป็นอุดมการณ์ของชาติ (มาตรา 6) "กล่าวได้ว่า เติบโตทางการพัฒนาเอาเศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง หรือมุ่งสร้างความร่ำรวย ทำให้เกิดความเห็นแก่ตัว และทอดทิ้งกัน พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ นี้คือการสร้างอุดมการณ์ของชาติและทิศทางการพัฒนา ขึ้นใหม่ ที่ถือเอาสุขภาพที่สมบูรณ์ของคนทั้งหมดมาร่วมกันเป็นสิ่งสูงสุด ไม่ใช่เอาเงินเป็นสิ่งสูงสุด (ศ.น.พ. ประเวศ วะสี ,สปรช.,พิมพ์ดี กรุงเทพฯ,2548) มาตรา 59 ประชาชนสามารถรวมตัวกันเพื่อจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่หรือเฉพาะประเด็นได้ โดย คสช.และสำนักงานต้องให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม มาตรา 60 ให้มีการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และจากมาตราทั้ง 2 มาตรา กล่าวว่่าข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นที่ได้ให้หน่วยงานต่างๆนำไปพิจารณาประกอบการทำงานตามอำนาจหน้าที่ ฯ

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เป็นแนวคิดเบื้องต้น ที่สมาคมพัฒนาพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเกษตรยั่งยืน และอาหารท้องถิ่นอีสานอำนาจเจริญ นำมาเป็นแนวทางการตั้งสมมุติฐาน "สวนหลังบ้าน อาหารปลอดภัย ีดีอยู่ดีกิน บนถิ่นอีสาน ลูกหลานคุ้มโฮม" ดังเคราะห์เป็นนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ ปัญหาซ้ำซากที่ทำลายสุขภาพ ของพี่น้องจังหวัดอำนาจเจริญมาโดยตลอด ซึ่งทางคณะทำงาน ได้กำหนดเอาวันที่ 21 พฤษภาคม 2548 จัดประชุมเตรียมแกนนำจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น มีผู้เข้าร่วม 38 คน วันที่ 18 มิถุนายน 2548 เป็นวันที่ร่วมกันตั้งเคราะห์นโยบายสาธารณะจากสภาพปัจจุบัน ปัญหาพื้นที่เกี่ยวกับความยากจน มีผู้เข้าร่วม 70 คนในวันที่ 26 มิถุนายน 2548 จัดเวทีนำเสนอนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน มีการแสดงผลงาน เช่นกลุ่มข้าวกล้องเพื่อสุขภาพ ,กลุ่มแอโรบิกพัฒนา กลุ่มสินค้าพื้นบ้าน ,กลุ่มตลาดปลอดภัย ,กลุ่มสมุนไพร ฯลฯ ซึ่งให้แกนนำจัดการเรื่องจำนวนคนและค่าใช้จ่าย แบบเหมาะสมส่งสัมภาระ พร้อมเวที เครื่องเสียง สถานที่ ถ่ายทำวิดีโอ ฯลฯ ต่อมาเราได้ร่วมเดินทางเข้ากรุงเทพฯเพื่อร่วมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติที่อิมแพ็คเมืองทองธานี วันที่ 7 - 8 กรกฎาคม 2548 2 วันใน 8 ห้องย่อย เราได้แบ่งคณะผู้เข้าร่วม 5 ท่านเข้าร่วมครบ เพื่อร่วมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำความรู้ที่ มาประยุกต์ใช้ในท้องถิ่นต่อไป

" การปฏิวัติเจอบ การปฏิรูประบบสุขภาพ, สุขภาพนั้นบูรณาการอยู่ในการพัฒนาคนมนุษย์และสังคมทั้งหมด " เราได้ทำในกระแสสังคมที่ร้อนระอุ แต่จากการประเมินผลมีคนยังเรียกร้องให้รัฐช่วย ให้รัฐเอาเงินมา ให้รัฐปลดหนี้ ให้รัฐสร้างให้ ฯลฯงานนี้ โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นนาอยู่ ฯ ควรนำไปเป็นประเด็นในการเคลื่อนไหวตามเหลี่ยมเข็มนาหรือ เข็มครกขึ้นภูเขาที่ลาดชัน ให้ประสบผลสำเร็จและการสร้างปัญญาจะต้องให้เหมือนการเข็นครกลงภูเขา บ้านเรา เมืองเรา จึงจะอยู่รอดปลอดภัยได้

ขอขอบคุณคณะทำงานทั้ง 7 อำเภอ ที่ได้ก่อสร้างสร้างสังคมมาด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็งานเล็ก งานน้อย งานใหญ่ ทุกคนยังมีใจสมัชชาเกษตรกรายย่อยที่คนราชการตื่นกลัว แต่วันนี้เรามาในนามสมัชชาสุขภาพ หรือสมัชชาสุขภาพ ตามมาตรา 59 - 60 อย่างภาคภูมิใจ และเราจะต้องร่วมกันทำงาน เพื่อสังคมส่วนรวมอย่างมุ่งมั่นต่อไป

รักประชา อิศาเวช

21 กรกฎาคม 2548

กิตติกรรมประกาศ

รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการ สร้างนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน ประเด็น "สวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย ีเคออยู่ ีเคอกิน บนถิ่นอีสาน ลูกหลานคุ้มโอม" สำเร็จลงได้โดยการมีส่วนร่วมของบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ ได้ให้ผู้แทนมาร่วมเวทีดังนี้
 - (1.1) นายสมพงษ์ มีเพ็ง หัวหน้าสถานีอนามัยโนนหนามแท่ง
 - (1.2) นายสมเกียรติ ธรรมสาร หัวหน้าสถานีอนามัยสร้างด้อบ้อย
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ
 - (2.1) นายแพทย์ชัยพร ทองประเสริฐ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ร่วมเวที สวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย ีเคออยู่ ีเคอกิน บนถิ่นอีสาน ลูกหลานคุ้มโอม
 - (2.2) ส.จ. กอรัปเกียรติ โหลหลัง ผู้แทน ส.ส. สีชัย ศิริจันทร์ พรรคไทยรักไทย
3. นายวุฒิชัย วงศ์บา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคำพระ ผู้อำนวยการความสะอาดด้านสถานที่ ศูนย์ศิลปาชีพ ผ้าซิด ตามแนวพระราชดำริ เป็นสถานที่เปิดเวทีเสนอนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน
4. คุณพ่อโบ ไทจิต ชมรมนักเขียน และนักแปลอิสระภาคภาษาอังกฤษที่ช่วยเหลือเป็นประธานสมัชชาสุขภาพอำนาจเจริญ ประจำปี 2548
5. อาจารย์พิทักษ์ สุขกุล รองประธานคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นน่าอยู่จังหวัดอำนาจเจริญ
6. นายจักรพงษ์ ขรขวา เครือข่ายเกษตรกรรมผสมผสาน ซีอีโอ ตำบลจิกคู่
7. นายวิมล สุภจันทร์ เครือข่ายฟื้นฟูแผ่นดินดินธรรมชาติ ตำบลนาเวียง
8. นายอัมพร ชันแก้ว เครือข่ายสมุนไพร โพร แพทย์แผนโบราณจังหวัดอำนาจเจริญ
9. นายบุญธรรม พิลาชัย เครือข่ายตลาดปลอดภัย เทศบาลตำบลน้ำปลีก
10. นายบุญศรี บุญโท แกนนำราชธานีอโศกและโรงเรียนชวนา อำนาจเจริญ
11. นายประสิทธิ์ สุตะภักดิ์ ประธานเครือข่ายวัฒนธรรมพื้นบ้าน อำนาจเจริญ
12. คณะกรรมการบริหารสมาคมพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเกษตรยั่งยืนและอาหารท้องถิ่นอีสาน อำนาจเจริญทุกคน
13. แกนนำสมัชชาสุขภาพ ทั้ง 7 อำเภอ ที่ไม่สามารถนำชื่อลงได้ทั้งหมด

คุณงามความดีของท่าน ที่ได้ร่วมสนับสนุน ร่วมเวที ให้ข้อมูล ให้ข้อคิด จนคณะทำงานสามารถสังเคราะห์ข้อมูลเป็นนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน ในครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน "สวนหลังบ้าน อาหารปลอดภัย ีเคออยู่ ีเคอกิน บนถิ่นอีสาน ลูกหลานคุ้มโอม" เป็นปรัชญาในการแก้ปัญหาความยากจน แก้ปัญหาทุกขภาวะ และสร้างสุขภาวะในชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

อนิสงส์ในการกระทำเพื่อกระตุ้นเตือนสำนึกของบุคคล โดยความร่วมมือที่ได้กระทำขึ้นนี้ ขอให้แผ่ขยาย ไปยังบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขสืบไป

บทคัดย่อ

" พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ " หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า " พ.ร.บ.สร้างนำซ่อม " เป็นกฎหมายใหม่ที่ร่างขึ้นด้วยความพยายามที่จะสานต่อรากเหง้าจิตวิญญาณแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 โดยเฉพาะในแนวคิดตอนหนึ่งที่บัญญัติไว้ว่า "รัฐธรรมนูญมีสาระสำคัญ เป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น " พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ในหมวดที่ 5 (มาตรา 59) ได้บัญญัติเรื่อง " สมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่หรือสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น โดยความคิดเห็นหรือข้อเสนอจากสมัชชาสุขภาพ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติต้องนำไปประกอบการทำงานตามหน้าที่ และจัดทำเป็นข้อเสนอให้กับรัฐบาลต่อไป "

ดังนั้น สมัชชาสุขภาพ ตามความหมายที่ปรากฏใน(ร่าง)พ.ร.บ.สุขภาพนั้น หมายถึง เวทีหรือกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมได้เข้ามาร่วมคิด ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ปัญญาและสมานฉันท์ เพื่อให้เกิดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพและเกิดการแก้ปัญหาด้านสุขภาพเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และยังหมายถึงความรวมถึง เวทีการทำงานร่วมกันระหว่างการเมือง ภาคพลเมือง และการเมืองแบบ ตัวแทนเพื่อหาทางออกร่วมกันในสังคม เป็นเวทีที่ชุมชนชาวบ้าน หรือกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาถกปัญหาสุขภาพร่วมกับฝ่ายนักวิชาการ หรือวิชาชีพ และฝ่ายการเมืองอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่ มีศักดิ์ศรีเท่าเทียม และทุกฝ่ายต่างใช้ปัญญา สร้างสรรค์ สมานฉันท์และเป็นกัลยามิตรและนี่คือ การจัดเวทีสมัชชาสุขภาพ จึงเป็นการเปิดพื้นที่สาธารณะ นำเอาประเด็นสุขภาพมาพูดคุยกันเพื่อนำไปสู่การสร้างสุขภาวะของผู้คน โดยที่เจ้าของชีวิตและสุขภาพเองได้มีส่วนร่วมสร้างสุขภาพในมิติที่เขาเหล่านั้นพึงพอใจและยอมรับ

สมาคมพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเกษตรยั่งยืนและอาหารท้องถิ่นอีสานอำนาจเจริญ เป็นองค์กรหนึ่งที่ตกผลึกมาจากสมัชชาสุขภาพพื้นที่หรือเฉพาะประเด็นและสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ครั้งนี้ เป็นไปตามหลักการสมัชชาสุขภาพ เช่น เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ รวบรวมองค์ความรู้นำไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน เพื่อถอดสรุปบทเรียนประสุกต์ โดยใช้กระบวนการสมัชชาสุขภาพ เพื่อสร้างสำนักแกนนำสร้างสุขภาวะให้ขยายผลกระบวนการสมัชชาสุขภาพทุกระดับ เพื่อพัฒนาศักยภาพและแหล่งเรียนรู้ต้นแบบแก้ปัญหาความยากจน เพื่อทำแผนยุทธศาสตร์จากข้อเสนอหรือนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน และ เพื่อร่วมผลักดันพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.....ให้เป็นธรรมนูญสุขภาพของคนไทยต่อไป

จากประเด็นดังกล่าว แกนนำทุกจะต้องมีความมานะ พยายามและเรียนรู้ ต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
➤ คำนำ	
➤ กิตติกรรมประกาศ	
➤ บทคัดย่อ	
➤ บทที่ 1	
▪ บทนำ	1
➤ บทที่ 2	
▪ กระบวนการภาคประชาชนกับการผลักดัน(ร่าง)พ.ร.บ.แห่งชาติ พ.ศ.....ให้เป็นจริง	2-3
➤ บทที่ 3	
▪ สรุปเอกสารการจัดเวทีสาธารณะ-กระบวนการสังเคราะห์นโยบายสาธารณะ-แก้ปัญหาความยากจน สมัชชาสุขภาพจังหวัดอำนาจเจริญ	4-18
➤ บทที่ 4	
▪ เนื้อหาการสังเคราะห์ข้อเสนอของภาคีทุกภาคส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ	19-22
➤ บทที่ 5	
▪ ข้อเสนอนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจนจากปรัชญาอีสาน "สวนหลังบ้าน อาหารปลอดภัย เข็ดอยู่ เข็ดกิน บินอีสาน ลูกหลานคุ้มโสม "	23-24
➤ ภาคผนวก การประเมินผลโครงการ	
▪ แบบสำรวจความคิดเห็น	1-3
▪ ปกโครงการ/คำนำของผู้ประเมิน	4
▪ บทที่ 1 บทนำ	5-10
▪ บทที่ 2 รายละเอียดของโครงการ	11-12
▪ บทที่ 3 วิธีประเมินโครงการ	13
▪ บทที่ 4 ผลการประเมิน	14-17
▪ บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	18-20
▪ ภาพถ่ายกิจกรรม	
▪ รายงานการเงิน	

บทที่ 1

บทนำ

" พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ " หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า " พ.ร.บ.สร้างน่าซ่อม " เป็นกฎหมายใหม่ที่ร่างขึ้นด้วยความพยายาม ที่จะสานต่อจากเหง้าจิตวิญญาณแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 โดยเฉพาะในแนวคิดคอนหนึ่งที่บัญญัติไว้ว่า "รัฐธรรมนูญมีสาระสำคัญ เป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น" พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ในหมวดที่ 5 ได้บัญญัติเรื่อง " สมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่หรือสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น โดยความคิดเห็นหรือข้อเสนอจากสมัชชาสุขภาพ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติต้องนำไปประกอบการทำงานตามหน้าที่ และจัดทำเป็นข้อเสนอให้กับรัฐบาลต่อไป "

ดังนั้น สมัชชาสุขภาพ ตามความหมายที่ปรากฏใน(ร่าง)พ.ร.บ.สุขภาพนั้น หมายถึง เวทีหรือกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมได้เข้ามาร่วมคิด ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อใช้ปัญหาและสมานฉันท์ เพื่อให้เกิดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพและเกิดการแก้ปัญหาด้านสุขภาพเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และยังหมายถึงความรวมถึง เวทีการทำงานร่วมกันระหว่างการเมือง ภาคพลเมือง และการเมืองแบบ ตัวแทนเพื่อหาทางออกร่วมกันในสังคม เป็นเวทีที่ชุมชนชาวบ้าน หรือกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาถกปัญหาสุขภาพร่วมกับฝ่ายนักวิชาการ หรือวิชาชีพ และฝ่ายการเมืองอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่ มีศักดิ์ศรีเท่าเทียม และทุกฝ่ายต่างใช้ปัญญา สร้างสรรค์ สมานฉันท์และเป็นกัลยามิตรและนี่คือ การจัดเวทีสมัชชาสุขภาพ จึงเป็นการเปิดพื้นที่สาธารณะ นำเอาประเด็นสุขภาพมาพูดคุยกันเพื่อนำไปสู่การสร้างสุขภาวะของผู้คน โดยที่เจ้าของชีวิตและสุขภาพเองได้มีส่วนร่วมสร้างสุขภาพในมิติที่เขาเหล่านั้นพึงพอใจและยอมรับ

การกำหนดเวทีสมัชชาสุขภาพจังหวัดอำนาจเจริญถือกำเนิดมาด้วยความรู้สึกร่วมกันของคนทั่วทั้งอำนาจเจริญ ที่มุ่งหวังจะสร้างสุขภาวะที่ดีให้เกิดขึ้นกับชีวิตของคนอำนาจเจริญ ทั้ง 7 อำเภอ คณะทำงานได้ระดมความคิดและความเห็นพร้อมตกลงกันว่าที่สมัชชาสุขภาพอำนาจเจริญจะต้องเป็นเวทีที่สร้างความสมานฉันท์และเกื้อวร้อยกันด้วยเวทีแห่งภูมิปัญญา จึงคงนำมาสู่การตั้งประเด็นที่เกื้อข้องกับสุขภาพของพี่น้องอำนาจเจริญ 1 ประเด็นคือ เวทีสมัชชาสุขภาพอำนาจเจริญ ว่าด้วย นโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน ประเด็น " สวนหลังบ้าน อาหารปลอดภัย เข็ดอยู่ เข็ดกิน บนดินอีสาน ลูกหลานคุ้มโสม" ซึ่งถือได้ว่า ประเด็น นี้ล้วนแต่เป็นประเด็นที่เกื้อข้องและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วิถีสุขภาพวิถีวัฒนธรรม ของคนภาคอีสาน โดยเฉพาะท้องถิ่นอำนาจเจริญ

การจัดเวทีสมัชชาสุขภาพอำนาจเจริญเป็นการทำงานกว่า 3 เดือน ที่ผ่านมามีองค์การประสานงานภาคีทั้ง 7 อำเภอ ด้วยความยากลำบากและพยายามสร้างการมีส่วนร่วมมากที่สุด แต่ภายใต้ความยากลำบากเราต่างเห็นทิศทางในการสร้างสุขภาพในอนาคตที่จะเกิดขึ้นกับ พี่น้องประชาชน โดยเฉพาะลูกหลานของเรา และหาก พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติประกาศใช้ในอนาคต จะเป็น พ.ร.บ.ฉบับแรกที่สร้างการมีส่วนร่วมในภาคประชาชนมากที่สุด เป็น พ.ร.บ.ฉบับแรกที่คนไทยภูมิใจที่สุด และเป็นพ.ร.บ.ฉบับแรกที่เปิดพื้นที่ในการยื่นให้กับภาคีเครือข่ายสุขภาพมากที่สุด ดังนั้นแม้จะเกิดความยากลำบากในเวทีเพียงใด แต่เราเชื่อว่าผลที่เกิดขึ้นย่อมจะนำมาสู่การจัดทำข้อเสนอ ที่สามารถขับเคลื่อนสู่การสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับคนไทยทั้งประเทศได้

เวทีสมัชชาสุขภาพอำนาจเจริญ ขออัญเชิญเจตนารมณ์ในการสนับสนุน พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับคนไทยทั้งประเทศ

บทที่ 2

กระบวนการภาคประชาชนกับการผลักดัน (ร่าง) พ.ร.บ.แห่งชาติ

ฉบับ พ.ศ.....ให้เป็นจริง

1. ที่มาของแนวคิดปฏิรูประบบสุขภาพ

ก่อนปี พ..2543 มีกลุ่มคนเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งที่สนใจเรื่องของสุขภาพคนไทย โดยมองเห็นว่าที่ผ่านมา เรื่องของสุขภาพนั้น ถูกคิดอยู่เฉพาะกับกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น หรือพอพูดถึงเรื่องสุขภาพทุกคนจะต้องมองไปที่หมคน โรงพยาบาลหรือกระทรวงสาธารณสุขทันที

จะทำอย่างไร ที่จะเปลี่ยนแปลงมิติทางความคิดของคนในสังคมให้มองกลับข้างว่าแท้จริงแล้ว สุขภาพไม่ใช่เรื่องของหมอหรือโรงพยาบาล แต่เป็นเรื่องของทุกคน เป็นวิถีชีวิต อาจารย์หมอประเวศ วะสี ได้กล่าวถึงสุขภาพว่าหมายถึงสุขภาพะทางกาย ทางจิต สุขภาวะทางสังคม สุขภาวะทางจิตวิญญาณ แสดงว่าสุขภาพจึงหมายถึงทุกอย่างที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยง ในวิถีของมนุษย์นั่นเอง

พ.ศ. 2543 มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีให้เกิดมีคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ มาขับเคลื่อนเรื่องนี้โดยเฉพาะและต่อมาได้ยกร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.ขึ้นมา

พ.ศ. 2543-2544 ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นของนักวิชาการ ประชาชน องค์กรเอกชน กลุ่มคนเล็ก ๆ กลุ่มคนทุกภาคส่วน กว่า 1000 เวที 2000 ประชาคม จำนวนกว่า 1 แสนคน

1-5 กันยายน 2544 เปิดตลาดนัดสุขภาพ รวมพลังของประชาชน องค์กรภาคราชการ ภาคเอกชน ประชาคม จำนวนกว่า 5 พันคน มีคนเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 1 แสนคน

พ.ศ.2545 ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศจำนวนกว่า 550 เวที และเวทีระดับจังหวัด 78 เวที

8-9 สิงหาคม 2545 เปิดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน 4000 คน ประมาณ 3000 ประชาคมทั่วประเทศ

1 ตุลาคม- พฤศจิกายน 2545 จัดกิจกรรมรณรงค์ รวมพลังสร้างสุขภาพ ตามรอยพระยุคลบาท คำหาสิ่งดีดีเพื่อสร้างสุขภาพพร้อมกันทั่วประเทศ

7 พฤศจิกายน 2545 นำรายชื่อผู้สนับสนุนธรรมนูญสุขภาพยื่นต่อประธานรัฐสภา และมีการจัดเวทีมาเรื่อยๆทุกปี จนกระทั่งปี พ.ศ. 2548 จึงมีการเปิดกว้างในเรื่องการเสนอโครงการสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่หรือเฉพาะประเด็น และมีการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ในวันที่ 7 - 8 กรกฎาคม 2548 ที่อิมแพ็คเมืองทองธานี

2. ประเด็นสำคัญของ (ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ)

ซึ่งมีประเด็นสำคัญดังนี้

- 2.1 สุขภาพไม่ใช่โรคและการรักษาโรคเท่านั้น (มาตรา 3)
- 2.2 สุขภาพเป็นเรื่องของคนทั้งชาติหรืออุดมการณ์ของชาติ (มาตรา 6)
- 2.3 การเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ (มาตรา 5 และ8-25)
- 2.4 เป็นหน้าที่ของรัฐตามแนวนโยบายของรัฐธรรมนูญ
- 2.5 ความมั่นคงด้านสุขภาพ (มาตรา 33-34)
- 2.6 ระบบสุขภาพที่สมบูรณ์

- ระบบสร้างเสริมสุขภาพ
- ระบบป้องกันและควบคุม
- ระบบบริการสาธารณสุข
- ระบบภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ
- ระบบคุ้มครองผู้บริโภค
- ระบบสมองของสุขภาพ
- ระบบกำลังคนด้านสาธารณสุข
- ระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ

3. จุดเด่นของ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ

(ร่าง) พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติฉบับนี้ให้น้ำหนักไปที่กระบวนการมีส่วนร่วมของสังคมหรือภาคประชาชนทุกกระบวนการตั้งแต่กระบวนการออกแบบแนวคิดไปจนถึงการกั้นกรงเขียนเป็นกฎหมาย ซึ่งมีเสน่ห์เป็นความสร้างสรรค์หรือนวัตกรรมใหม่ดังนี้

- 3.1 ทุกฝ่ายในสังคมร่วมกันสร้าง ไม่ใช่รัฐกำหนดขึ้นมา
- 3.2 มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
- 3.3 บนหลักการขับเคลื่อนแห่ง สังคมพละ ปัญญาพละ และเมตตาพละ

4. อีกรูมของฝ่ายการเมืองเมื่อคราวสมัชชาสุขภาพแห่งชาติต่อ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ

" พ.ร.บ. สุขภาพที่เรา่วมกันทำนี้จะต้องถูกจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ว่าเป็น กฎหมายที่มหาชนที่เรา ร่วมกันทำเพื่อให้เกิดสุขภาวะของคนไทยอย่างแท้จริง " คุณสุตารัตน์ เกตุราพันธ์ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุขกล่าวไว้ คล้ายกับเป็นสัญญาประชาคมต่อหน้าประชาคมสุขภาพและเครือข่าย ประชาสังคมที่มาจากทั่วประเทศจำนวน 3,000 องค์กร

และอีกคน ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กล่าวต่อหน้าเวทีสมัชชา เช่น กันว่า เมื่อเป็นความปรารถนาของประชาชน อนาคตจะมี พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ เพื่อจะทำให้เรื่องของ สุขภาพแห่งชาติไม่ได้เป็นเรื่องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือเป็นเรื่องของรัฐบาลเท่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ในฐานะที่ผมเป็นรัฐบาล ผมมีหน้าที่จะต้องทำตามความปรารถนาของคนส่วนใหญ่ เพื่อคนส่วนใหญ่

5. สถานการณ์ ณ ปัจจุบัน

0000000000000000

บทที่ 3

สรุปเอกสารจากการจัดเวทีสาธารณะ
กระบวนการสังเคราะห์นโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน
สมัชชาสุขภาพจังหวัดอำนาจเจริญ 2548

.....

สรุปเอกสารจากเวทีประชุม แกนนำ 30 คน วันที่ 21 พฤษภาคม 2548 18 มิถุนายน 2548 และ 26 มิถุนายน 2548 ซึ่งการทำงาน มีการประเมินผล ให้เห็นประเด็นชัดเจน ขึ้น ขอล่าว่าเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

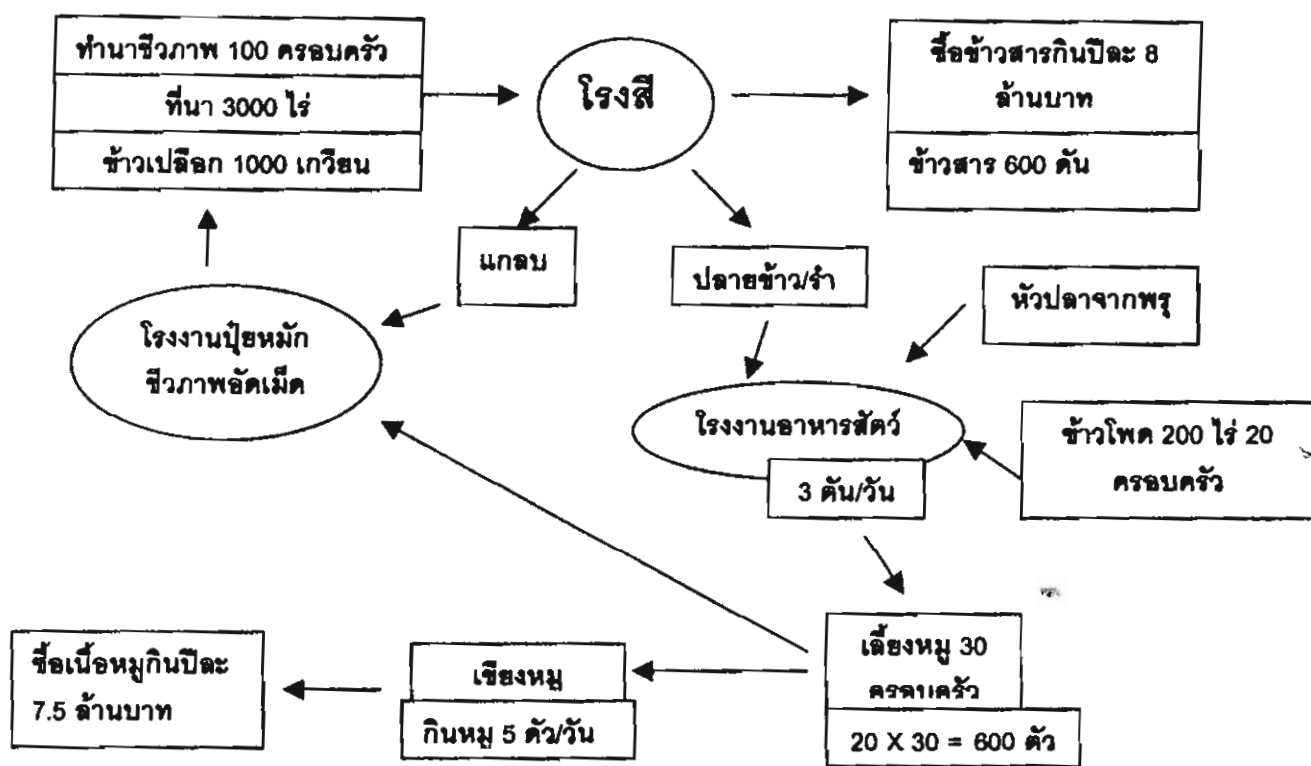
1. วิธีการทำงาน/สัญญาใจ
 - วิธีและเป้าหมายอันเดียวกัน
 - กระบวนการและผลลัพธ์เป็นอันเดียวกัน
 - ขอบฟ้ามีได้อยู่ที่สุดสายตา แต่อยู่ทุกอย่างก้าวที่เราเดิน
 - สังคมทุกวันนี้สำคัญที่สุดไม่ใช่ทรัพยากร แรงงาน หรือเงิน แต่เป็น "ความรู้" ยุคนี้เป็นยุค "สังคมความรู้" "การจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้จึงสำคัญที่สุด
 - การจัดการกระบวนการเรียนรู้สำหรับชุมชนคือให้ชุมชนค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง จนสามารถพึ่งตนเองได้ "
2. ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้เพราะ
 - เป็นชุมชนเรียนรู้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ตัดสินใจได้อย่างเป็นอิสระ
 - จัดการทุนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ชชาติหรือชุมชนที่ดำรงความเป็นชาติหรือชุมชนมาได้ย่อมต้องมีภูมิปัญญาแห่งชาติ อันผ่านการสังเกต ทดลองใช้ คัดเลือกและถ่ายทอดเป็นวัฒนธรรม สืบต่อกันมา ในการพัฒนาใดๆ จำต้องคำนึงถึงภูมิปัญญาแห่งชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่การพัฒนา นั้น ๆ อาจทำให้เสียสมดุลในชีวิตและสังคม
 - คินสู่รากเหง้า ไม่ได้หมายถึงคินสู่อดีต แต่หมายถึงการกลับไปสืบค้นคุณค่าที่ดั่งาม อันเป็นจิตวิญญาณของบรรพบุรุษ ค้นหาสาระสำคัญอันเป็นหัวใจของวิถีชุมชน เพื่อจะได้ สืบทอด โดยการฟื้นฟู อนุรักษ์ ประยุกต์ และสร้างสรรค์ใหม่ให้เหมาะสมกับยุคสมัย แห่งปัจจุบัน
 - สำคัญคือเนื้อหา ไม่ใช่รูปแบบ เรียนรู้ไม่ใช่เลียนแบบ เรียนรู้ระบบคุณค่าแห่งการ ดำเนินชีวิตของบรรพบุรุษ
3. สังคมในอดีตอยู่ได้เพราะภูมิปัญญา
 - ทำมาหากิน เศรษฐกิจยังชีพ แลกเปลี่ยนข้าวของ เศรษฐกิจคุณธรรม พึ่งพาอาศัย กัน เศรษฐกิจพอเพียง พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ ภูมิปัญญาบูรณาการ
 - เวลา ที่ มี ขวัญ ความสัมพันธ์ สมดุล รากฐานแห่งวิถีชุมชน
 - ภูมิปัญญา คือ ศาสตร์และศิลป์ของการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้คนได้สั่งสมสืบทอดกันมาช้านาน จากพ่อแม่ปู่ย่าตายาย สู่ลูกหลาน จากคนรุ่นหนึ่ง จากอดีตถึงปัจจุบัน

- ภูมิปัญญาเป็นศาสตร์ คือ เป็นความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการอยู่ร่วมกันในสังคม
 - ภูมิปัญญาเป็นศิลป์ คือ เป็นความรู้ที่มีคุณค่า ทั้งดีและงามที่ผู้คนได้คิดค้น ขึ้นมาไม่ใช่ด้วยสมองแต่เพียงอย่างเดียวแต่ด้วยอารมณ์ ความรู้สึก ญาณทัศนะ คือ ด้วยจิตวิญญาณ
4. อาหาร บ้านเรือน เสื้อผ้า การรักษาโรค เครื่องใช้ เครื่องประดับ จารึกประเพณี พิธีกรรม ล้วนสะท้อนความคิด ความเชื่อ ความไม่ฝัน และอุดมคติของผู้คน
- สะท้อนอารมณ์ และความผูกพันที่คนมีต่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม บ้านเกิดเมืองนอน พ่อแม่ปู่ย่าตายาย รากเหง้าเผ่าพันธุ์ บรรพบุรุษ ประเพณีและวัฒนธรรม
 - อร่อย สนุก สบาย ฯลฯ คือคุณสมบัติที่บ่งบอกความลงตัว ความพอดี แห่งวิถีชุมชนและภูมิปัญญาไทย
 - ภูมิปัญญาของชุมชน ภูมิปัญญาของการอยู่ร่วมกัน
 - พึ่งพาอาศัยกัน เสริมกันด้วยความรู้เฉพาะด้าน
 - อดีตไม่ใช่สวรรค์หาย ไม่ใช่วันวานยังหวานอยู่
 - คนไทยไม่เคยอยู่อย่างโดดเดี่ยว หรือทำอะไรตามใจคือไทยแท้ แต่อยู่ด้วยกัน ทำด้วยกันเป็นกลุ่ม
 - การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมทำให้คนไทยถูกโคດเคี้ยว
5. กระบวนทัศน์ คือ วิธีคิด วิธีปฏิบัติ วิธีให้คุณค่า ซึ่งตั้งอยู่บนฐานการมองโลกความเป็นจริงแบบหนึ่ง
- วิสัยทัศน์ คือ ภาพที่วาดด้วยสถานภาพแห่งอนาคตที่มีพลังดึงดูดใจสำหรับกลุ่มองค์กรหรือชุมชนหนึ่ง คือ ภาพที่สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้คนทุ่มเททำงานเพื่อไปสู่สถานภาพนั้น
 - ศักยภาพคือ ความสามารถที่ยังไม่พัฒนา หรือยังไม่พัฒนาเต็มที่ (ความสามารถคือ ศักยภาพที่พัฒนาแล้ว
6. มีเกสรกรรมมาศึกษาเรื่องตัวชาจากข้าพเจ้า มาตามเรื่องตัวชาเป็นอย่าง ๆ แล้วถามว่าไวยธ เขาเรียนว่าอะไร ข้าพเจ้าตอบว่าไม่ทราบ ไม่รู้จักไวยธ ไวยธไม่มีในภาษาโบราณ เขาถามว่าเชื้อราเป็นอะไร ข้าพเจ้าบอกว่าไม่มี แบคทีเรียก็ไม่มี เขาก็อธิบายเรื่องไวยธ เรื่องเชื้อรา เรื่องแบคทีเรียให้ฟัง เขาไม่เข้าใจว่า การแพทย์แผนโบราณและแผนปัจจุบันต่างกันตั้งแต่ วิธีคิดแล้ว ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ว่าจะอะไรถูกต้องกว่าอะไร อยู่ที่ว่า อะไรมีประสิทธิภาพและสะดวกก็ใช้ตัวนั้น (แกนนำเครือข่ายสมุนไพรรักษ์ด้วยอย่างคำพูดของ พ่อทองอ่อน สิทธิไกรพงศ์)
7. ข้าพเจ้าเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะพื้นฐานการบวชเรียนของข้าพเจ้าแต่ข้าพเจ้าก็ไม่ได้ดูหมิ่นดูถูกการรักษาแบบไสยศาสตร์ คนเราย่อมมีความเชื่อแตกต่างกันข้าพเจ้าเชื่อว่าทุกอย่างเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ มีเกิดแก่เจ็บตายมีที่รักษาได้รักษาไม่ได้ความรู้เรื่องหมอชาที่พ่อแม่ปู่ย่าตาช่ายถ่ายทอดมาให้เราเป็นความรู้ที่มหาศาลที่สามารถแก้ไขปัญหาโรคภัยไข้เจ็บของมนุษย์ได้ทั้งหมด วิชาทั้งสองไม่ได้ขัดแย้งกันตรงกันข้ามน่าจะเสริมกันได้ดีเพื่อซึ่งประโยชน์สุขแก่มวลมนุษย์ (พ่อทองอ่อน สิทธิไกรพงศ์)

8. **สี่สิบปีจากผู้นำใหญ่ถึงผู้นำใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม**
 - 2504-2544 สี่สิบปีของ MODERNIZATION WITHOUT DEVELOPMENT
 - 2504-2512 แผน 1-2 จุดเปลี่ยนของวิถีชุมชน UMEQUAL DEVELOPMENT THEORY
 - 2512-2521 แผน 3-4 ปฏิวัติเขียว บริโภคนิยม เข้าป่า เข้าเมือง
 - 2521-2531 แผน 5-8 วิฤตติน้ำมัน แผนแก้นบพชากจน ประคับประคองตัว
 - 2531-2540 แผน 6-7 NICS เศรษฐกิจฟองสบู่ บั่นราคา หลอกตัวเอง
 - 2540-2550 แผน 8-9 BACK TO BASICS พัฒนาคน พัฒนารวมชน
 - 2550-2555 แผน 10 แผนมาจากชุมชน แผน BOTTOM UP อย่างแท้จริง
9. **แผนแม่บทชุมชน คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของชุมชน ที่ชุมชนร่วมกันพัฒนาขึ้นมา โดยกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เข้าใจศักยภาพที่เป็นทุน ที่แท้จริงของตนเอง และพบแนวทางในการพัฒนาทุนดังกล่าวไปสู่การพึ่งตนเอง กระบวนการเรียนรู้ มุขนิธิหมู่บ้านเชิคว่า การทำประชาพิชญ์ หรือการทำประชาพิชญ์และพัฒนา**
10. **หัวใจของการทำประชาพิชญ์ คือการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับคนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนหลุดพ้นจากวิถีคิดแบบพึ่งพาและรอความช่วยเหลือจากรัฐหรือภายนอก**
11. **หลักประชาพิชญ์**
 - รู้จักโลก รู้จักสังคมไทย รู้จักตนเอง
 - รู้รากเหง้า และเอกลักษณ์
 - รู้ศักยภาพและทุน
 - รู้ราชรับราชจำฮนินสิน
 - เรียนรู้จากตัวอย่างชุมชนอื่น
 - วิเคราะห์ข้อมูลจากศักยภาพของตนเอง เห็นทางเลือก
 - วางแผนแม่บทพัฒนาตนเองและประชาพิชญ์
12. **กระบวนการประชาพิชญ์ องค์ประกอบ 6 ประการ**
 - ขอบเขตพื้นที่ (ตำบล)
 - คน ผู้เข้าร่วมกระบวนการ
 - เวทีเรียนรู้
 - ข้อมูลและความจริง
 - เครื่องมือและวิธีการ
 - แผนแม่บทชุมชน
13. **การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในชุมชน ครู ผู้นำชุมชน พระ กำนัน ผู้นำบ้าน อบค. ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ร่วมมือกันพัฒนา**
 - เป้าประสงค์และเจตจำนงชัดเจน
 - หลักการที่มั่นคง
 - การมีส่วนร่วมของชุมชน
 - การจัดการองค์กร บทบาทหน้าที่

14. แนวทางแผนแม่บทชุมชน แก้ปัญหาความยากจน
- ผู้นำองค์กรชุมชน
 - ผู้นำธรรมชาติ
 - ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ
 - ผู้นำทางการ
 - ข้อมูลตนเอง
 - ข้อมูลโลก
 - ผู้ประสานงาน
15. กระบวนการเรียนรู้
- เวทีที่ 1 - ชุมชนกับโลก
 - แนวคิดใหม่ของการพัฒนาชุมชน
 - ทำความเข้าใจการทำประชาพิจารณ์
 - ประสานงานทุกฝ่าย
 - ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เตรียมการนำเสนอ
 - เวทีที่ 2 - ศึกษาข้อมูลชุมชน
 - กิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่องในชุมชน
 - เวทีขยายผล
 - เก็บรวบรวมข้อมูล
 - เตรียมนำเสนอ
 - เวทีที่ 3 - ศึกษาข้อมูลชุมชน
 - กิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่องในชุมชน
 - เวทีขยายผล
 - เก็บรวบรวมข้อมูล
 - เตรียมนำเสนอ
 - เวทีที่ 4 - ศึกษาข้อมูลชุมชน
 - กิจกรรมเรียนรู้ต่อเนื่องในชุมชน
 - เวทีขยายผล
 - เก็บรวบรวมข้อมูล
 - เตรียมการนำเสนอ
 - เวทีที่ 5 - ศึกษาข้อมูลชุมชน
 - กิจกรรมเรียนรู้ต่อเนื่องในชุมชน
 - สร้างกรอบแผนแม่บทชุมชน
 - เวทีขยายผล
 - เก็บรวบรวมข้อมูล
 - เตรียมการนำเสนอ

- **เวทีที่ 6 - ศึกษาข้อมูลชุมชน**
 - วิเคราะห์สรุปแผนแม่บทชุมชน
 - พัฒนานโยบายและระบบการจัดการ
 - เวทีขยายผล
 - สกร่างแผนงานและโครงการ
 - เตรียมการนำเสนอ
- **เวทีที่ 7 - ศึกษาข้อมูลชุมชน**
 - การจัดทำแผนปฏิบัติการของแผนแม่บทชุมชน
 - เวทีขยายผล
 - การสัมมนาเชิงปฏิบัติการกรอบการทำแผนปฏิบัติการ
 - วิเคราะห์ตัวอย่างการศึกษาชุมชน ตำบลเขาคราม จังหวัดกระบี่

ข้อมูล	ใครทำ	ทำอย่างไร	ระยะเวลา
1. ข้อมูลครอบครัว	-อบต./อสม./กลุ่มแม่บ้าน/ก.ม.	ติดประกาศให้ชาวบ้านทราบ/ข้อมูลธ.ก.ส./ทำเท่าที่ทำได้	1เดือน
2. ข้อมูลพื้นฐาน	แกนนำหมู่บ้าน	ประเมินจากความจริงที่รู้/ถามหัวกันทำ	1เดือน
3. บันทึกรายชื่อ	แกนนำทุกคน/อาสาสมัคร	บันทึกด้วยตนเอง	1เดือน

4. ข้อมูลศักยภาพ คน ภูมิปัญญาชาว บ้าน ทรัพยากร ท้องถิ่น	อบต./ผู้รู้ชุมชน/หมอพื้น บ้าน	สำรวจทุกหมู่บ้าน/ตั้งกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยน	1 เดือน
5. ข้อมูลผู้นำ	อบต./แกนนำ	ค้นหาผู้รู้ ผู้นำแต่ละอาชีพ	1 เดือน

หมู่	หนี้สินรวม(บาท)	เจ้าหนี้				
		หนี้ ธ.ก.ส.	หนี้สหกรณ์	หนีกลุ่มใน ชุมชน	หนีนายทุน	หนีอื่นๆ
1	13,191,500	6,500,000	400,000	120,000	600,000	500,000
2	15,776,009	1,000,000	500,000	800,000	800,000	2,500,000
3	11,191,009	9,000,000	160,000	200,000	900,000	500,000
4	1,707,000	1,000,000	720,000	100,000	60,000	2,000
5	5,000,000	3,000,00	-	510,000	250,000	140,000
6	12,000,000	9,000,000	555,000	100,000	1,330,000	779,000
รวม	59,000,000	40,000,000	555,000	1,800,000	4,000,000	9,000,000

(ตัวอย่าง) ผู้ให้ข้อมูล 772ครัวเรือน

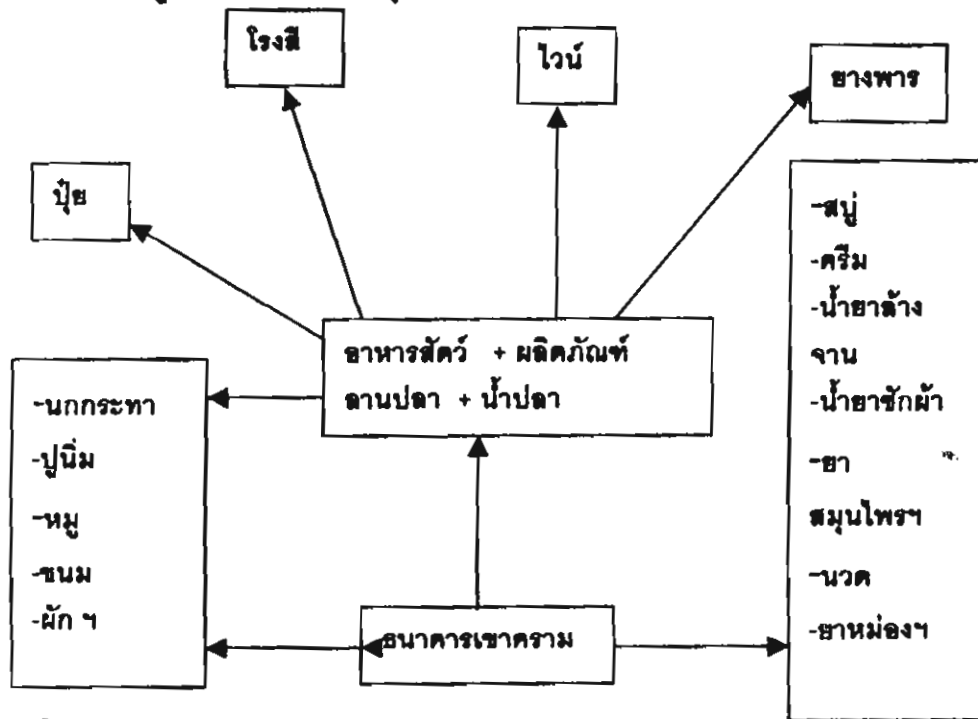
สินค้าและผลิตภัณฑ์	มูลค่า บาท/ปี	กลุ่ม/องค์กรการ ผลิต	วิสาหกิจชุมชน		ระบบและวิธีการ จัดการ
			แปรรูป	ตลาด	
1.ข้าว	6 ล้าน	-ซื้อข้าวเปลือก -ทำนา	-พัฒนาการทำ ไร่ทำนา -โรงเรียนขนาดเล็ก	หมู่บ้าน -ตำบล -ตลาด กลาง	-สมาชิกถือหุ้น -ปันผลให้ผู้ซื้อ -จัดสวัสดิการ สมาชิก
2.วัว 3.ไก่ 4.เป็ด 5.ไข่	8 ล้าน	กลุ่มเลี้ยงสัตว์	โรงงานอาหาร สัตว์	หมู่บ้าน -ตำบล -ตลาด กลาง	-อบต.สนับสนุน -โรงเรียนสัตว์ตำบล -ปันผลสมาชิก -สวัสดิการสมาชิก
6.ปลากระดี่	8.4 ล้าน	-ประมงขนาดเล็ก	โรงงานน้ำปลา -ผลิตภัณฑ์ปลา -หมักเกลือ	หมู่บ้าน ตำบล เครือข่าย ชุมชน	-อบต.สนับสนุน -ปันผลสมาชิก -สวัสดิการสมาชิก

ตัวอย่างแผนแม่บทชุมชนเข้มแข็ง ตำบลเขาคราม จังหวัดกระบี่

ระบบอาหาร	ระบบของใช้	ระบบทุน	ระบบการผลิต	ระบบการจัดการ ผลผลิต
-โรงเรียนข้าว -โรงงานน้ำดื่ม/น้ำ แข็ง	-โรงงานผลิตยา สีพื้น /น้ำยาล้างจาน/ยา	-กลุ่มออมทรัพย์ ระดับหมู่บ้าน -กลุ่มออมทรัพย์	-การเลี้ยงปลาใน กระชัง -การเลี้ยงปูน้ำม	-ลานตากปาล์ม -โรงงานน้ำมัน ปาล์ม

<ul style="list-style-type: none"> -โรงงานเส้นก๋วยเตี๋ยว -ระบบเนื้อวัว -ระบบเนื้อควาย -ระบบเนื้อหมู -ระบบไก่เนื้อ/ไก่ไข่ -ระบบเปิดเทศ/เปิดไข่ -ระบบปลาน้ำจืด -ระบบพืชผัก 	<p>ตระหมก/มังซึกฟอก/สบู่ฯ</p> <ul style="list-style-type: none"> -โรงงานอาหารสัตว์ -โรงงานปุ๋ย -ระบบเงินสมทบชุมชน 	<p>ระดับตำบล</p> <ul style="list-style-type: none"> -ระบบสวัสดิการชุมชน -ระบบเงินสมทบชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> -การเลี้ยงนกกระทา -สวนสมุนไพร -พัฒนาการทำนาทำไร่ -การเพาะเลี้ยงเห็ด -การเลี้ยงแพะ -การจักสาน -การตัดเย็บเสื้อผ้า 	<ul style="list-style-type: none"> -ลานปลา -โรงงานน้ำปลา -โรงงานลูกชิ้นปลา -โรงงานปลากระป๋อง -ผลิตภัณฑ์ปลาหมักเกลือ -ผลิตภัณฑ์ปลาแห้ง -โรงงานน้ำผลไม้ -โรงงานผลิตภัณฑ์ขึ้น -โรงงานแปรรูปยางพารา
--	--	--	--	--

การเชื่อมโยงแผนแม่บทสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (กรณีตัวอย่าง)

ตัวอย่างวิสาหกิจชุมชน

<ul style="list-style-type: none"> -หมักโอง -โรงงานน้ำปลา -โรงงานน้ำปลา 	<ul style="list-style-type: none"> -10 ครอบครัว 10 สูตร -กำลังการผลิต 40,000/ปี -กำลังการผลิต 144,000/ปี 	<p>วิจัยและพัฒนาสูตร</p> <ul style="list-style-type: none"> -ตลาดในตำบล -ตลาดนอกตำบล
<p>แบ่งเป็น 2,000 หุ้น ๗ละ 100 บาท เป็นเงิน 200,000 บาท</p>		
<ul style="list-style-type: none"> -กรรมการจากหมู่ 1 -กรรมการจากหมู่ 2 -กรรมการจากหมู่ 3 	<p>หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3</p>	<p>-500 หุ้น -200 หุ้น -500 หุ้น</p>

-กรรมการจากหมู่ 4	หมู่ที่ 4	-200 หุ้น
-กรรมการจากหมู่ 5	หมู่ที่ 5	-200 หุ้น
-กรรมการจากหมู่ 6	หมู่ที่ 6	-400 หุ้น

ผลของการทำแผนแม่บทชุมชน

- หลุดพ้นจากวิถีคิดพึ่งพา มาพึ่งตนเอง เป็นตัวของตัวเอง
- หลุดพ้นจากวัฒนธรรมอุปถัมภ์ เข้าสู่วัฒนธรรมความรู้
- หลุดพ้นจากวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบรับ มาเรียนรู้แบบรุก สืบค้น สำรวจ วิจัย แสวงหา พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ด้วยตัวเอง
- หลุดพ้นจากวิถีคิดและวิถีจัดการแบบแยกส่วนมาคิดแบบเชื่อมของหรือบูรณาการ และจัดการแบบผนึกกำลัง ก่อให้เกิดผล ไม่เพียงบวก แต่เป็นทวีคูณ
- ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ภูมิใจในรากเหง้า วัฒนธรรม ต้นทุน และศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง จนกล้าลงทุน
- เกิดวงจรชีวิตใหม่ในชุมชน จัดการชีวิตของตนเองเป็นระบบและตัดสินใจได้เองว่า จะกิน จะอยู่ จะทำอะไร อย่างไร
- เกิดระบบเศรษฐกิจชุมชนที่สร้างหลักประกันความมั่นคงและระบบสวัสดิการให้ครอบครัว วันนี้ และวันหน้า ชามแก่เฒ่า

ทำอย่างไร

- เทคนิค วิธีการ
- ทดลองปฏิบัติ
- โครงการ

จัดการอย่างไร

- ระบบ
- องค์รวม
- เครือข่าย ฯ

คิดอย่างไร

- กระบวนทัศน์
- วิสัยทัศน์
- คุณค่ามาก่อนมูลค่า
- ทำทำไม มาก่อน ทำอย่างไร

การเรียนรู้/การจัดการ

- ระบบสุขภาพ
- ระบบเกษตรกรรมและสิ่งแวดล้อม
- ระบบวิสาหกิจชุมชน
- ระบบทุนและสวัสดิการ

■ สรุปข้อคิดแถม

- วนเกษตรไม่ใช่เพียงการปลูกต้นไม้แต่เป็นกระบวนการฟื้นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติให้พึ่งพาอาศัยกันและมีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง
- ปุ๋ยหมักชีวภาพ ไม่ใช่เพียงการทำปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมีแต่เป็นกระบวนการคืนชีวิตให้แม่ธรณี ให้กลับมาเลี้ยงดูพืชพันธุ์ธัญญาหารให้อุดมสมบูรณ์ คืนชีวิตให้มนุษย์ คืนชีวิตให้ธรรมชาติ
- สุขภาพดีไม่ใช่แค่การไม่มีโรค แต่หมายถึงการอยู่ดี กินดี ทำงานดี มีหลักประกันชีวิต มีจิตวิญญาณที่เข้มแข็ง
- การเรียนรู้ไม่ใช่เพียงการไปโรงเรียนแต่หมายถึงกระบวนการแสวงหาความรู้ทุกแห่งที่มีความรู้ กับทุกคนที่เป็นผู้รู้และร่วมกันรังสรรค์ความรู้ใหม่อย่างไม่มีการสิ้นสุด
- กลุ่มออมทรัพย์ไม่ใช่แค่การออมเงินแต่เป็นกระบวนการสร้างระบบสวัสดิการของชุมชน
- วิสาหกิจชุมชนไม่ใช่แค่ธุรกิจชุมชน แต่เป็นกระบวนการเพิ่มมูลค่าให้แก่ทรัพยากร เพิ่มคุณค่าให้กับชีวิต ด้วยความคิดสร้างสรรคในการจัดการ *ทุน* ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

➤ การเรียนรู้ของชุมชนได้ผลเพราะ

- สนุก /เรียนรู้ใกล้ตัว วิถีธรรมชาติ
- ได้รับความจริง /ได้ปฏิบัติ ได้ทดลองด้วยตัวเอง
- ได้เพื่อน /เครือข่ายจากชุมชนถึงระดับชาติ
- ได้กิน ได้ใช้ /ทำเป็น
- ได้ขาย ได้เงิน /จัดการเป็น

ตัวอย่างการพึ่งตนเองระดับชุมชน /บ้านน้ำหิน อำเภอวานาน้อย จังหวัดน่าน

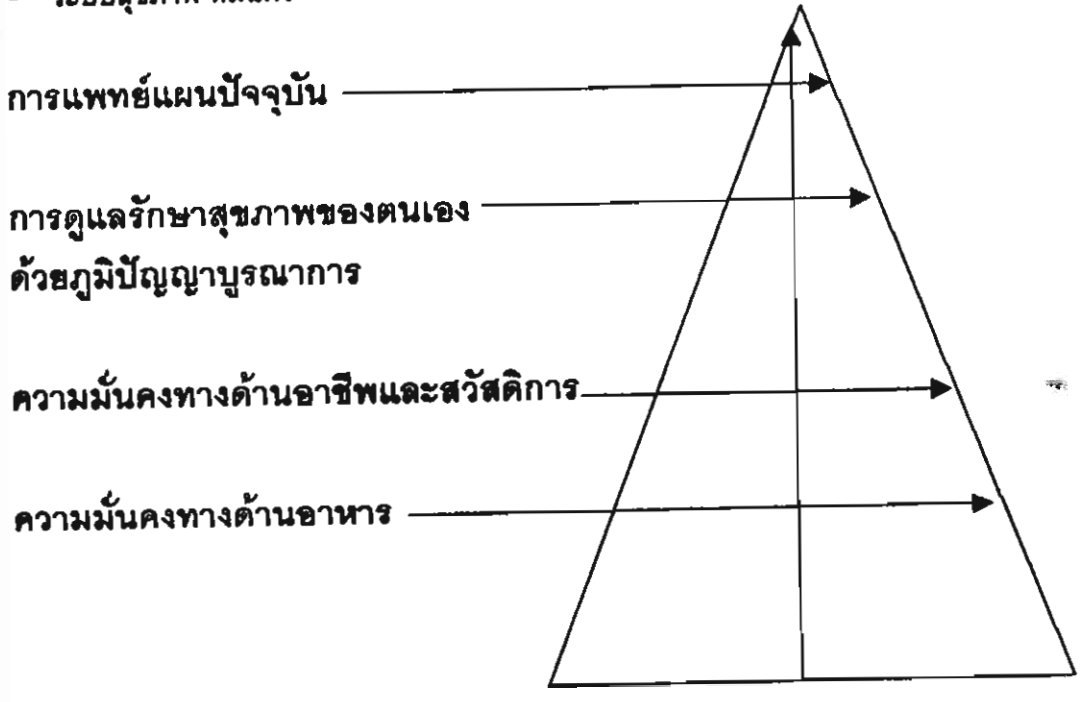
- สมุนไพร/พันธุ์ไม้ /แรมพู สมุนไพร น้ำชาล้างจาน
- อาหารสัตว์ /ผักปลอดสาร /หัตถกรรม/เลี้ยงปลา/ไก่บ้าน/ทอดผ้าก๊วยเตี๋ย/เพาะเห็ด/ร้านค้า/สีหมอน/โรงสีเล็ก/ออมทรัพย์/ปุ๋ยชีวภาพ/ทำนา/กลุ่ม/บ้นหม้อ/หยา/ทำอิฐ

➤ ระบบเกษตรกรรมและสิ่งแวดล้อม

- ปลูกทุกอย่างที่กินกินทุกอย่างที่ปลูก ไม่อด ไม่อยาก เหลือจึงขาย
- เกษตรผสมผสาน ด้วยพืชผัก ไม้ใช้สอย สมุนไพร สัตว์ นับรวมร้อยละ ๖๐ ๗๐ ๘๐ ๙๐ ๑๐๐ ได้ แก้ปัญหาหนี้สิน
- เกษตรกรรมยั่งยืนคือการคืนชีวิตให้ธรรมชาติ คืนชีวิตให้แผ่นดิน ให้แม่ธรณี ที่จะกลับมาเลี้ยงดูผู้คน ให้กินอิ่ม นอนอุ่น อยู่เย็นเป็นสุข
- เกษตรกรรมยั่งยืนคือพื้นฐานเศรษฐกิจคุณธรรม ที่ผู้คนช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน แลกเปลี่ยนข้าวของ เครื่องใช้ ลดการใช้เงินตรา
- พัฒนาระบบการจัดการวิสาหกิจชุมชน กองทุนอุดหนุนเกษตรกร จนถึง กองทุนประกันความมั่นคงแก่เกษตรกร

- ตัวอย่าง มาตรฐานอินแปลง มาตรฐานการพึ่งตนเอง (สกลนคร)
 - ของกิน ของใช้ ผัก ผลไม้ ไม้ใช้สอย สมุนไพร สัตว์ ของใช้ แปรรูป
 - สมาชิก สามัญ / ผู้บำ / ครูต้นแบบ
- ผักเขีน หอม พริก มะเขือ ผักชีคู่ ผักชีเดิม ผักชีเล็ด ผักหอมเป ผักชี มะกรูด มะนาว ตะไคร้ ชিং ข่า ผักแพรว ตำลึง มะเขือพวง มะเขือเปราะ ถั่วฝักยาว กระถิน ชะอม กระเทียม ผักหวาน ฮีลอก ดอกกระเจียว ผักขึ้นาค ผักแปบ ผักต้ว ผักกูด ถั่วพู ผักसान ผักหนาม ผักหนอก มะแว้งขม กระโดนน้ำ ผักกุ่ม กระชายป่า สะเดา คอนแคน ผักเม็ก ผักก้านดง ผักชีดก๊ะ ผักก้านจอก ผักหวานบ้าน ผักชีขม ผักพาส มะรุม ผักชีต้ม แคนป่า ผักเนา หมากลิ้นฟ้า มะระ มะรุม ผักหรี่า ฯลฯ
- ไม้ผล เช่นกล้วย มะละกอ มะม่วง มะขาม ขนุน มะขม มะพร้าว มะปราง มะเฟือง ลำไย ลิ้นจี่ สับปะรด มะขามป้อม หวี หมากเฒ่า หมากค้อ หมากแงว มะปริง น้อยหน้า ฝรั่ง ส้มโอ แดงโม ชมพู กระท้อน ส้ม เาะะ พุทรา องุ่น มังคุด ละมุด ฯลฯ
- สมุนไพร เช่น ฟ้าทะลายโจร ขมิ้นชัน เสดคพังพอน หญ้าหนวดแมว ว่านหางจระเข้ ทองพันชั่ง ว่านต่างๆ อ้อยสามสวน พวงพิ "หมู เห็ด เบ็ด โภ" คันชะมัน จันทรา ย่านางแดง คันตะโก้ เอ็นอ่อน ดากวาง จำปา ขอบ้าน ดากวางเลือด หนุมานประสานกาช หวดน้อย ผ่างแดง ขมิ้นเครือ โสมจีน ไหลงแดง เครือแสนพัน หนอนคาชอชาก เข็มขาว เป้าน้อย กระชาย คองเค็ง กลอยจิด บอระเพ็ด มันปลา ม่วยเลือด หม่อน กฤษณา กำลึงเสือโคร่ง หม่อนน้อย เก้านางปี กระแจะ เหงือกปลาหมอ ขาหัว กระเพาตัน กระเจียว ฯลฯ
- ไม้ใช้สอย เช่น ไม้ไผ่ หวาย ชางนา แดง เขียม สัก สะเดา ประดู่ บาก คองหุง ตะเคียน มุกใหญ่ มุกเล็ก มันปลา ประคงแดง ชิงชัน เป็อน แพง เขือก จำปา สะพุง จามจุรี ดินเบ็ด ชางพารา ตัวแดง สน ตัวผ่น อูคา ตะขบ เค็งรัง คอม เป้าใหญ่ เป้าเลือด หมี่ หมากหม้อ หมากล่า แหน ผ่างแดง ฯลฯ
- สัตว์เขีน หมู ปลา ไก่ วัว ควาย เป็ด นก มดแดง กุ้งหอย ปู ม้า จิ้งหรีด แพะ เต่า กระต่าย กิ้งก่า ตะพนน้ำ แลน ค้างคาว ลิง กระแต แะ บ่าง ต๊กแก แมงดา ตุ่น ฯลฯ
- ของใช้ เช่น แรมพู สบู่ ฮาสิฟัน คริมนวดนม คริมอาบน้ำ คริมขัดผิว คริมพอกหน้า น้ำยาล้างห้องน้ำ น้ำยาล้างผ้า เครื่องโภคภัณฑ์ น้คกรรมต่างๆ ฯลฯ
- อาหารแปรรูป เช่น น้ำปลา น้ำตาลอ้อย น้ำตาลปีบ ผงนัว หน่อไม้อัดบีบ น้ำผลไม้ ไวน์ เกลืออาหารแปรรูป พืชผักและเนื้อสัตว์ ปลาธำ ปลาต้ม ปลาแห้ง ปลารมควัน ผลไม้แปรรูป เช่น กล้วย มะม่วง มะขาม ทุเรียน ฯลฯ
- มาตรฐานเครือข่ายระดับตำบล หรืออำเภอ
- โรงงาน ปุ๋ยชีวภาพ /อาหารสัตว์/น้ำผลไม้/สมุนไพร /น้ำปลา /ขนม ///ของใช้ห้คกรรม /ค้คเขีน /ค้คเหล็ก /โรงสีชุมชน /เพาะพันธุ์ปลา /เพาะพันธุ์ไม้/ชำแหละสัตว์ ฯลฯ
- กิจกรรม เช่นกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการต่างๆ ร้านค้าชุมชน / ลานค้าชุมชน / ฌาปนกิจ สงเคราะห์กลุ่มเด็กกำถิ่น / นักศึกษามหาวิทยาลัยชีวิต ฯลฯ
- กลุ่มส่งเสริมมาตรฐาน
- ส่งเสริมวิถีคิด วิถีทำ วิถีจัดการ เรียนรู้ ตูงาน มีกอบรม

- จัดหาพันธุ์ไม้ สัตว์ วัตถุดิน อุปกรณ์ร่วมกัน
- จัดให้มีกองทุนพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย ฯลฯ
- จัดระบบรางวัลและการลงทะเบียน (เงื่อนไขการเป็นสมาชิก ,การรับสวัสดิการ,การใช้ของ ไร่เงิน พันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ ฉุกเฉิน ร่วมกับหน่วยงานรัฐ เอกชน)
- การติดตาม ประเมินผล ช่วยเหลือให้ตั้งได้
- การตั้งเป้าหมายเชิงปริมาณระดับตำบล / ปี / สมาชิก 500 คน ผู้นำ 50 คน ครู 5 คน
 - คุณค่าของการทำกิน ไร่ใช้เพื่อพึ่งตนเอง
- มีกิน มีใช้ ได้หลักประกัน ชีวิตมั่นคง
- มีของฝาก แบ่งปันที่น้องไกลไกล
- ได้ของทำบุญที่วัด ที่บ้าน งานบวช งานศพ
- ได้อาหาร ของไร่ ปลอดภัย ได้สุขภาพดี
- ได้ความสัมพันธ์อันดีกับธรรมชาติและชุมชน
- ได้ความรู้ ได้ปัญญา
- ได้วิสาหกิจชุมชน
- ได้ขาย ได้เงิน และสวัสดิการยามแก่เฒ่า
 - ระบบสุขภาพ ที่มั่นคง

■ การสร้างทุนคือสร้างคลังชีวิต

คลังต้นไม้	คลังป่า	คลังอาหารคน
คลังเชื้อเพลิง	คลังสวัสดิการ	คลังน้ำกินน้ำใช้
คลังอากาศ	คลังอาหารแปรรูป	คลังเครื่องใช้แปรรูป
คลังยาสมุนไพร	คลังจุลินทรีย์	คลังอาหารสัตว์
คลังปัญญา	คลังความรู้	คลังพันธุกรรม

๖๑๖

๖๑๖

๖๑๖

■ ยາตีที่สุด อาหารดีที่สุด วัสดุดีที่สุด มาจากธรรมชาติ

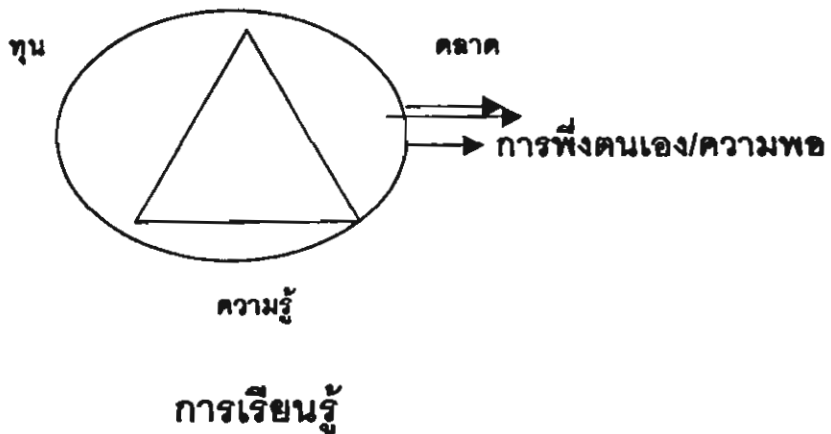
■ ระบบทุนและสวัสดิการชุมชน

- กองทุนชุมชน คือกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมข้าว กองทุนข้าวของเครื่องใช้ส่วนรวม หรืออะไรก็ได้ที่มีการจัดการร่วมกันเพื่อเป็นสวัสดิการหลากหลายรูปแบบ สำหรับสมาชิกทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย
- กองทุนสร้างระบบสวัสดิการและหลักประกันความมั่นคงชีวิตให้ชุมชน
- กองทุนชุมชนเป็นอะไรมากกว่ากองทุนเงิน เป็นกองทุนความหวังใจและความเชื่ออาทร เป็นกองทุนชีวิต คือการจัดการชีวิตร่วมกัน
- กองทุนบริหาร จัดการสินทรัพย์ชุมชน (หนี้นอกระบบ ในระบบ ให้เข้ามาอยู่ภายใต้การดูแลและ "อำนาจการจัดการ" ของชุมชน

■ การแก้ปัญหาความยากจน เป็นการ จัดการ ทุน และสินทรัพย์ของชุมชน ชาวบ้านต้องลงมือแก้ปัญหาของตนเอง อาจใช้วิธีการ ดังนี้

- จัดการวิสาหกิจชุมชน คือการประกอบการเพื่อจัดการ " ทุน " ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งตนเอง
- ทุนชุมชนมิได้หมายถึงเพียงแค่งเงิน แต่หมายถึงทรัพยากร ผลผลิต โภคทรัพย์ และทุนทางสังคม คือความรู้ ภูมิปัญญา ระบบคุณค่า กฎเกณฑ์ทางสังคมซึ่งร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันในชุมชน เป็นที่พึ่งอันอง ไว้วางใจกัน

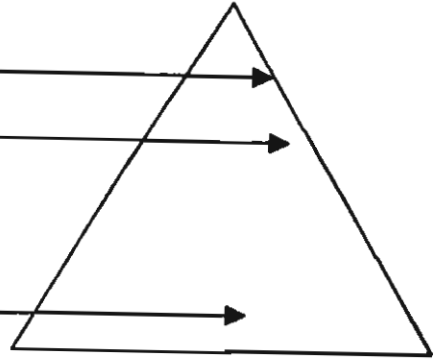
การจัดการ

วิสาหกิจขนาดใหญ่ LE

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SLE

วิสาหกิจชุมชน SMCE

➤ วิสาหกิจชุมชน 3 ประเภท

- วิสาหกิจชุมชนทดแทนการพึ่งพาภายนอกชุมชน หมายถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เน้นการลดรายจ่ายของเกษตรกรและชุมชน
- วิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลผลิตและทรัพยากร หมายถึง ชุมชนผลิตทางการเกษตรและมีการประกอบการเพื่อนำผลผลิตและทรัพยากรมาสร้างผลิตภัณฑ์
- วิสาหกิจชุมชนบริการ หมายถึงการประกอบการที่อยู่นอกเหนือกิจกรรมทางการเกษตร เป็นกิจกรรมที่เกิดจากทักษะ ภูมิปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้บริการกับเกษตรกรในครอบครัว ชุมชนและบุคคลทั่วไป

➤ วิสาหกิจชุมชน 3 ระดับ / 3 ขั้นตอน

- ระดับครอบครัว คือการทำกิน ทำไว้ในครอบครัว สร้างผลิตภัณฑ์ในลักษณะหลากหลาย เพื่อการพึ่งตนเอง ลดรายจ่ายที่เสียไปจากการซื้อจากภายนอก
- ระดับชุมชนและเครือข่าย หมายถึงทำโดยครอบครัวหรือกลุ่ม ีเครือข่าย แลกเปลี่ยนในระดับชุมชนและเครือข่ายการพึ่งตนเอง บางกรณีไม่สามารถทำได้โดยลำพังครอบครัวเดียวหรือชุมชนเดียว ต้องสร้างระบบเกื้อหนุนพึ่งพากันในชุมชนและเครือข่าย
- ระดับธุรกิจ หมายถึงการมีส่วนเกินการอุปโภค บริโภค ในระดับครอบครัว ชุมชนและเครือข่าย สร้างผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการนอกชุมชนและเครือข่าย

➤ วิสาหกิจชุมชน 3 แนวทาง

- พึ่งตนเองเป็นแนวทางของวิสาหกิจชุมชนทั้ง 3 ประเภทในระดับครอบครัว เป็นการพึ่งตนเองทั้งด้านอาหาร ของใช้ ปัจจัยการผลิต การดูแลรักษาสุขภาพ ฯลฯ
- พอเพียงเป็นแนวทางของวิสาหกิจชุมชนทั้ง 3 ประเภทในระดับชุมชนและเครือข่าย เน้นความพอดี มีขอบเขตชัดเจน มีความเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิต ทรัพยากร ภูมิปัญญา ตลาด และการจัดการ
- พัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นแนวทางของวิสาหกิจชุมชนทั้ง 3 ประเภท ในระดับธุรกิจ ผลิตภัณฑ์บนฐานศักยภาพส่วนเกินของผลผลิตและทรัพยากรโดยภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์เป็นแนวที่ตรงกับนโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

➤ ตัวอย่าง ประเภทวิสาหกิจชุมชน

ระดับและขั้นตอนการพัฒนา	ประเภทวิสาหกิจชุมชน			แนวทางการพัฒนา
	ทดแทนการพึ่งพาภายนอก	พัฒนาผลิตภัณฑ์และทรัพยากร	บริการ	
ครอบครัว	-ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง -หมักน้ำปลากินเอง -ทำยาสมุนไพรใช้เอง	-อาหารหมักคอง -ขายพันธุ์พืชสัตว์ -ข้าวซ้อมมือ -สมุนไพรรักษาโรค	-การนวดเพื่อสุขภาพ	-พึ่งตนเอง
ชุมชนและเครือข่าย	-โรงงานน้ำปลา -โรงสีข้าวชุมชน -โรงงานอาหารสัตว์ -กลุ่มออมทรัพย์	-โรงงานน้ำปลาในชุมชนประมง -โรงสีข้าวชาวนา -โรงปุ๋ยหมักชีวภาพ	-กองทุนสวัสดิการ -ร้านค้าชุมชน -กองทุนปลดหนี้ -คลินิกหมอพื้นบ้าน	พอเพียง
ธุรกิจ	-แชมพูสมุนไพรรักษามะเร็ง -สบู่เปลือกมังคุด	-โรงงานแปงขนมจีน -โรงงานไวน์ลิ้นจี่ -โรงงานหินดับมีด -โรงงานแปรรูปสาหร่าย	-ท่องเที่ยววัฒนธรรม -ศูนย์สุขภาพพื้นบ้าน -ลานค้าริมทาง	พัฒนาผลิตภัณฑ์

➤ ทั้งหมดเกิดจากแผนแม่บทชุมชน

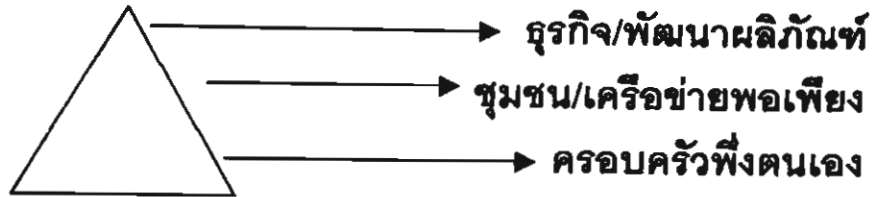
➤ ตัวอย่าง

ของกิน

ของใช้

ธุรกิจ	ชุมชน/เครือข่าย	ครอบครัว	แผนแม่บท/โครงการและกิจกรรม	ครอบครัว	ชุมชน/เครือข่าย	ธุรกิจ
	/		โรงสีข้าว			
			สบู่/ผงซักฟอก/ยาสมุนไพร	/	/	
			ปุ๋ยชีวภาพ	/	/	
	/	/	หมู/ไก่/ผัก			
/	/	/	เพาะเห็ด			
/	/	/	น้ำปลา			
			จักสาน	/	-/-	/

➤ สรุป

➤ แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ชุมชน	รัฐ
พัฒนาการเรียนรู้	ปกป้อง คุ้มครอง พกพิก
สร้างสรรค์กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย	สนับสนุนเรียนรู้(สถาบัน)
พัฒนาระบบการจัดการ	พัฒนาระบบทุนสนับสนุน
มีฐานคิดพึ่งตนเองและพอเพียง	มาตรการภาษี
พัฒนาเครือข่ายหลายระดับ	การวิจัยและพัฒนาโดยชุมชน
	การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน

➤ บทสรุปเอกสาร

- เงินแก้ปัญหาความยากจนไม่ได้
- 2504 –2548 จากผู้ใหญ่ดีถึงผู้ใหญ่วิบูลย์ เข้มเฉลิม
- การพัฒนาเอาเงินนำหน้า เอาปัญญาตามหลัง เปลี่ยนมาเป็น “ เอาปัญญานำหน้า การพัฒนายั่งยืน “

000000000000

บทที่ 4

เนื้อหารสังเคราะห์ข้อเสนองของภาคีทุกภาคส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ

0000000000

สังเคราะห์ตามข้อเสนอของที่ประชุมแกนนำ ได้เสนอแนวทางให้มีการวิเคราะห์การแก้ปัญหาความยากจนตามหลักอริยสัจ 4 ของพระพุทธเจ้า ดังนี้

- (1) **ทุกข์ คือความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ**
 - ขยายความ ทุกข์คือสภาพที่ป่วยเป็นโรค ไม่รู้ว่าป่วยเป็นอะไร อะไรเป็นสาเหตุ จะแก้ไขรักษา ให้นายป่วย นายทุกข์ ได้อะไร
 - ทุกข์ประจำหรือสภาวะทุกข์ ได้แก่การเกิด แก่ เจ็บ ตาย
 - ทุกข์จร คือ เกิดกับทุกคนไม่เท่ากัน เช่น
 - ความโศก ความแค้นใจ ความกระวนกระวาย ความเศร้าครวญรำพัน
 - ความเจ็บไข้ ได้ป่วย ความน้อยใจ
 - ซึ่งเคียด ความท้อแท้ กังวลใจ ความอวิหิงสา ความขัดข้องหมองมัว
 - เศร้าใจจากการที่ประสบสิ่งที่ไม่เป็นที่รัก ประสบความพริศพราจากสิ่งที่เรารัก
 - ความปรารถนาสิ่งใดแล้วไม่ได้สิ่งนั้น
- (2) **สมุทัย เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์**
 - ขยายความ คือ ตัวเชื้อโรค เช่น คัดค้าน ความอหากได้ อหากได้เงินทอง อหากสนุก อหากมีเมียน้อย อหากให้คนชมเชยยกย่อง อหากได้รูปพรศ กลิ่นเสียง สัมผัสอารมณ์ที่พอใจ
 - อหากเป็นใหญ่ อหากเป็นนายก อหากเป็นนายพล อหากเป็นคุณหญิง ฯลฯ
 - อหากไม่เป็นคนจน อหากไม่เป็นคนแก่ อหากไม่เป็นคนช้ำโรค
 - คน เกิดมาจากคัดค้าน ลอยอยู่ในคัดค้าน เคยชินกับคัดค้าน คู่กันเคยกับคัดค้าน จนคัดค้านเป็นเพื่อนสนิท กินด้วยกัน อยู่ด้วยกัน ซัดคัดค้านแล้วขาดรสชาของชีวิต
- (3) **นิโรธ คือทางดับทุกข์**
 - ขยายความคือสภาพที่หายจากโรค แข็งแรงแล้ว สภาพที่หมดกิเลสแล้ว หมดคัดค้าน หมดทุกข์ ใจหยุดนิ่ง ตั้งมั่นอยู่ในศูนย์กลางกาย ฝึกให้หมดคัดค้าน
- (4) **มรรค คือ แนวปฏิบัติให้พ้นทุกข์ ให้นายยากจน**
 - ขยายความคือฮารักษาให้นายหายจากโรค เป็นแนวคิดให้นายยากจน เช่น
 - (1) เห็นชอบ เห็นความยากจนเป็นทุกข์ เห็นเหตุที่ให้นายยากจน เห็นความดับจน และวิธีปฏิบัติ ให้นายจน
 - (2) มีความคิดชอบ คือคิดออกจากกาม กิเลส ไม่พยายบาท ไม่เบียดเบียน ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน
 - (3) เจรจาชอบ ไม่พูดปด ไม่พูดส่อเสียดให้เขาแตกแยก เพื่อเจ้า อดอ้าง ทัณฑ์มนอื่น
 - (4) ทำงานชอบ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิด
 - (5) เลี้ยงชีพชอบ เลิกเลี้ยงชีวิตในทางที่ผิด ประกอบอาชีพในทางที่ถูก
 - (6) มีความเพียรชอบ ป้อนกันบาป สร้างกุศล เพียรรักษา
 - (7) มีความระลึกชอบ ไม่ปล่อยยให้ฝูงชน รู้ตัว

สรุป ว่าได้ เป็น ไครศึกษา

- (1) ศิล คือเจรจาชอบ การงานชอบ เต็มใจชอบ
- (2) สมานี คือความเพียรชอบ มีความระดิกชอบ ตั้งใจมั่น
- (3) ปัญญา คือ มีความเห็นชอบ มีความคิดชอบ

➤ กติกา อชากนายจน

- (1) อชากนายจนต้องให้ทุกคนเป็นคนดี
- (2) อชากนายจนต้องเป็นคนพร้อมในการฝึกตนเอง สนับสนุน ในการทำงานการสร้างความคิด
- (3) อชากนายจนต้อง เป็นคนมีประโยชน์ มีความรู้ ทำงานได้ ทำงานเป็น มีวินัย พูดเป็น
- (4) อชากนายจนต้อง มีครอบครัวดี สังคมดี ออบอุ้ม มีความสามัคคี ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง
- (5) อชากนายจนต้อง เป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาประโยชน์ตัวเอง เสียสละส่วนรวม

■ สรุปข้อข้อเสนอสมาเหตุในเวทีสังเคราะห์ข้อมูลเป็นนโยบายสาธารณะ

- (1) สาเหตุของความยากจน คือขาดแหล่งหาอาหารตามธรรมชาติ หรือแหล่งอาหารธรรมชาติถูกทำลาย
 - ปัญหาทางน้ำ
 - ป่าบุ่ง ป่าทามที่เป็นแหล่งอาหารของชาวบ้าน ถูกทำลาย บริเวณลำเขาบาย เพื่อขุดลอกทำแหล่งน้ำขนาดใหญ่ /ทำฝายบังกั้นน้ำ มีน้ำท่วมขัง ข้าว เสียหาย ป่าไม้ ป่ากระเบา ป่าหว้า ป่าเสี้ยว ป่าไผ่น้ำ ป่าหว้าลิง ถูกถางจนเกลี้ยง เพื่อขยายที่ทำกิน ขาดคันไม้กั้นกรอง หรือคันความแรง ความเร็วของน้ำไหล น้ำขึ้นท่วมอย่างรวดเร็ว เวล่าน้ำลดก็ลดอย่างรวดเร็ว ที่ท่วมนานก็เป็นคูกันน้ำ
 - อาหารชาวบ้านที่หายไปหรือลดน้อยลง คือ เห็ดผึ้งทาม /เห็ดผึ้งข้าว/ เห็ดแฝก /หน่อไม้ป่า /ผลไม้พื้นบ้าน / สัตว์ป่า /เต่า / ปลาบางชนิด /นก (มีนกเข็ญมาแทน)
 - ทำเลเลี้ยงสัตว์ วัวควาย หายไป หรือ มีน้อย
 - หัวขที่เป็นสาขาถูกขุดลอก ทำให้ทรัพยากรดังกล่าว หายไป เป็นป่าอุทยาน
 - ไปหาเห็ด หน่อไม้ต้องไปไกลๆ ซื้รถไป ใช้น้ำมัน
- (2) ปัญหาทางป่า คง ดอน
 - ป่าถูกถางเป็นพื้นที่ทำกิน ทำนา แต่ทำลาย ป่าเห็ด ผลไม้พื้นบ้าน
 - ไฟป่า คนเผาป่า
 - เผาต่อซึ่งข้าวแล้วไฟลามทุ่ง
- (3) ปัญหาสังคม
 - เสวชนทะเลาะวิวาท เสียเงิน เสียงาน ขึ้นศาล
 - คนดื่มสุรา สูบบุหรี่ มากแล้วไม่ทำงาน หาขายได้ หรือหามาได้ กินหมดแล้ว ค่อยหาใหม่ ไม้มั่นคง
 - ปัญหาความขัดแย้งในชุมชน เช่น ที่ทำเล , ความเชื่อเพื่อ , กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าขุน มูลนาย แยกชุมชน ชุมชน
 - วัดเป็นแหล่งขอหวย พระบอกหวย ชาวบ้านรอหวย
 - คนรุ่นใหม่บอกว่า คนเฒ่าคนแก่ ล้าสมัย

➤ ปัญหาทางเพศ วัยไม่สมควร

➤ สื่อชั่วๆ

(4) แนวทางแก้ปัญหาความชากจน (เสนอต่อ ทุกคน)

➤ แก้ปัญหาวัด หรือพระบอกรอหวย

➤ รื้อพื้นที่ทุนทางสังคม ให้เกิดพลังชุมชนเข้มแข็ง 6 ข้อ

(1) ทุนที่เป็นคนแต่ละคน เป็นทุนทางสังคมที่ชักชวนคนแต่ละคนมาเป็นกลุ่มคนหรือสังคม

(2) ทุนทางวัฒนธรรม คือวิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มคนที่บรรสานสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

(3) ทุนทางศีลธรรม หมายถึงความถูกต้องแห่งการอยู่ร่วมกัน เช่นความเชื่ออาทรค้ำกัน ความเชื่อถือและความไว้วางใจกัน ความสุจริต ความเสียสละ

(4) ทุนทางทรัพยากร เช่น ดิน น้ำ ป่า ไร่นา ไร่ ภูเขา ที่มีการอนุรักษ์ มีการใช้อย่างเป็นธรรม และยั่งยืน

(5) ทุนทางปัญญา ได้แก่การเรียนรู้ร่วมกัน ในการปฏิบัติและนำเอาความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนและความรู้จากภายนอกชุมชน มาสังเคราะห์เป็นปัญญาและการจัดการเพื่อให้การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และระหว่างชุมชนกับโลกภายนอกชุมชนเป็นไปอย่างสมดุลไว้ได้เพื่อความเป็นปกติและยั่งยืน

(6) ทุนที่เป็นเงิน อันช่วยกันออมไว้เพื่อให้กระบวนการออมและการจัดการ รวมทั้งตัวเงิน เป็นเครื่องกระตุ้นและส่งเสริม สร้างทุนที่มีใช้ตัวเงิน ข้อ 1- 5 ที่กล่าวมา

➤ แก้ปัญหาวัยรุ่น วัยไม่สมควร มีปัญหาทางเพศ

➤ สื่อชั่วๆ เกินจริง หลอกให้เกิดกิเลส

➤ แก้ปัญหาการมลิตทางการเกษตร

➤ แก้ปัญหาความหุงเพื่อ ห่มเพื่อ (ไปเลี้ยงวัว ควาย ยังใช้มือถือ)

➤ แก้ปัญหาการใช้เงินกู้มีตัวคดอุปสงค์

➤ แก้ปัญหาที่ทำกิน (กรณีไม่มีมรดก)

➤ หนุน ส่งเสริม กลุ่มออมทรัพย์ให้มาก

➤ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แหล่งอาหารท้องถิ่นจริงจัง

➤ ลดปุ๋ยเคมีจริงๆ มีใช้พูดแล้วแต่สั่งเข้ามาขายมาก ๆ โฆษณามาก ๆ

➤ งานประเพณี ห่มเพื่อ ไม่ควรอนุญาต เลื่อยเปื่อย เช่นบุญบังไฟ มีทุกอาทิตย์

➤ ประชาสัมพันธ์ ธรรมรงค์ ลคสุรยาสูบมาก ๆ ในงานกุศล งานประเพณี

(5) ปัญหาจากภาครัฐ และการถูกเอาเปรียบจากต่างชาติ

➤ แก้ปัญหาความอสุติธรรม (ตำรวจริชชาวบ้าน) คนเหลิงอำนาจ กับเงินตรา

➤ ปัญหาอาชญากรรม ไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

➤ โสเภณี เป็นสัญลักษณ์ของความจน

➤ ยาเสพติด เป็นปัญหาสังคมและสุขภาพ

➤ เอดส์เป็นปัญหาทะเลศ ศีลธรรม สื่อชั่วๆ

➤ การใช้ทรัพยากร ไม่เป็นธรรม (บางกลุ่มคัดไม่ได้ คนจนถูกจับ)

➤ การศึกษา แก้ปัญหาไม่ได้ ปฏิรูปช้า ครูหมกมุ่นใจ

- แก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง / แก้ปัญหาที่สนะเกี่ยวกับคนจน / แนวทางการพัฒนา ไม่เหมาะสม เจย์ดี ต้องก่อกองฐาน ไม่ใช่ก่อกองยอด / กฎหมายไม่เอื้อคนจน เช่น เอฟ ทีเอ /
 - เอฟ ทีเอ ทำให้ไทยกระทบต่อหอมแดง กระทบส้ม ถูกกดราคา กระทบพื้นเมืองเริ่มหาย
 - เอฟ ทีเอ ทำให้รัฐล้มเลิกความหวัง ความเป็นไทยในอดีต เอาแต่เศรษฐกิจ ชูข้าว ชูน้ำ ยังเป็นปัญหา
 - เกษตรกรรายย่อย จน เกษตรพาณิชย์ราย (โคร)
 - รัฐเอาแรงงานเกษตรไปเป็นกรรมกรในอุตสาหกรรม ทบทวน ด้วย
 - เอฟ ทีเอ ประเทศอเมริการมีกฎหมาย ปกป้องเกษตรกรเรียกว่า กฎหมาย ฟาร์มแบ็ก เพื่ออุดหนุนเกษตรกร ปีละ 1 ล้าน ล้าน บาท จีนตั้งบริษัทมหาชน วางแผนแก้ปัญหา ไทย มี พ.ร.บ.กองทุนฟื้นฟู ฯ แต่ไม่ไปถึงไหน / ออสเตรเลีย มีการรวมการดูแลผู้ผลิตภาคเกษตร ไทยไม่มี
 - เอฟ ทีเอ ชาวบ้านไม่รู้ รัฐบอกว่าได้กำไร ขายสินค้าง่าย แต่ชาวบ้าน
 - นโยบายให้ชาวนาถูกกระทำจากเทคโนโลยี ที่ดินจำกัด ผลผลิตเพื่อขาย ปุ๋ยพืชเชิงเดี่ยว สะสมหนี้ การทำเกษตรเพื่อความอยู่รอด มีใช้ทำให้ขายได้มาก แต่อยู่ที่ทำให้จ่ายน้อยลง เอฟ ทีเอ กระทบแน่นอน
 - เอฟ ทีเอ จะมีผลกระทบต่อทรัพย์สินทางปัญญา เช่น ยาสมุนไพร อาหาร ทรัพยากรชีวภาพ การผลิต จี เจ็ม โอ โดยอาศัย อนุสัญญา ยู ที โอ วี (สิทธิบัตรสิ่งมีชีวิต)
 - รัฐบอกให้ปรับตัว แต่ปรับตัวตามสถานการณ์ เกษตรกรรายใหญ่ปรับตัว รายย่อย คายขังมัน
- (5) ข้อเสนอต่อรัฐ รัฐต้องเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน มีส่วนร่วมข้อเท็จจริง และตัดสินใจเรื่อง เอฟ ทีเอ เพราะกระทบต่อ การแก้ปัญหาความยากจน
- (8) รัฐ จะต้อง มีนโยบาย ด้าน ต่างๆ ชัด และทำให้ได้ เช่น
- วิสาหกิจชุมชน
 - สิทธิชุมชน
 - ป้องกันการเอาเปรียบ
 - ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ / พัฒนาการวิเคราะห์โดยชุมชน / วิจัยชุมชน รู้ทางออก
 - ส่งเสริมประชาชน กำหนดแนวทาง จัดการป่า ปู่ง ป่าทาม / กระบวนการจัดการ ประชาชน + รัฐ + องค์กรเอกชน + วิชาการ
 - จัดโต๊ะกลม / เวทีชุมชน / กระบวนการปรึกษาหารือ
 - ลดการสูญเสีย ป่าปุง ป่าทาม ให้มีที่ตั้งอยู่อย่างสร้างสรรค์ / ตั้งองค์กรบริหาร จัดการ ร่วมกัน ตระหนักในคุณค่า ความสำคัญ สร้างสำนึกร่วม ในนิเวศลุ่มน้ำและเศรษฐกิจชุมชน
- (7) การแก้ปัญหาหระฮะฮาว
- กำหนดนโยบายชัดเจน / ศึกษา วิจัย ทดลองพืชพันธุ์ / พัฒนาอาชีพที่สอดคล้องกับพื้นที่ / กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ คุ้มครอง ป่าใช้สอย ออกกฎหมายคุ้มครอง พัฒนาทั้งระบบ / เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาความเข้มแข็ง
- (8) ที่ผ่านมาใช้อำนาจ กับ เงินตรา แต่แก้ปัญหา ไม่ได้

บทที่ 5

ขอเสนอนโยบายสาธารณะ แก้ปัญหาความยากจน

จากปรัชญาอีสานประเดิม

“สวนหลังบ้าน อาหารปลอดภัย เอ็ดออยู่ เอ็ดกิน บนถิ่นอีสาน ลูกหลานคุ้มโสม”

000000000

- (1) สวนหลังบ้าน ให้ทำทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ทำ ลดค่าใช้จ่าย ไม่ใช่ทำเพื่อการค้า เหลือกินจึงขาย
- (2) ทิชคัมแกง ปิ้ง ลวก / ทิชส้มตำ / ทิชสมุนไพร ไล่แก๊ กะไคร้ ข่า ใบมะกรูด มะนาว ฯลฯ
- (3) สัตว์เลี้ยงง่าย เช่น ไก่บ้าน/เป็ดก่า / ปลาตุก ปลานิล / หมู / กระป๋อม / แฉ่ / ปูนา / แมงดา / กบ / เขียด / วัว ควาย ฯลฯ
- (4) เห็ด ต่างๆ
- (2) อาหารปลอดภัย คือปลอดภัยจากสารเคมี สารปนเปื้อน สร้างเสริมสุขภาพ ลดเหล้า บุหรี่ เหล้า บุหรี่ไม่ใช่อาหาร เลิกได้ อยู่ดี มีแสง
 - (1) ทำน้ำหมักชีวภาพ ทำปุ๋ยจุลินทรีย์ ใช้สมุนไพรในการเกษตร
 - (2) ไม่ใช้สารเคมี ใช้สมุนไพรไล่แมลง
 - (3) ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยจุลินทรีย์
- (3) เอ็ดออยู่เอ็ดกิน บนถิ่นอีสาน คือ ชยัน หมั่นเพียร อยู่บ้าน ไม่ละถิ่นฐานบ้านเกิด ออย่าปล่อยให้ชายदेशหลาน อยู่บ้านให้กำลังใจพ่อแม่ สร้างงาน สร้างอาชีพ อยู่อีสาน พัฒนาอีสานให้เขียว ชยันเหมือนอยู่กับแจ็ก “ ชยันอย่างฉลาด ปราศจากอบาสมุข ”
 - (1) ทำเกษตรพอเพียง เกษตรผสมผสาน เกษตรยั่งยืน วนเกษตร
 - (2) ทำกิจกรรม จักสาน ทอผ้า
 - (3) ทำวิสาหกิจชุมชน
 - (4) ทำอุตสาหกรรมขนาดย่อม /อุตสาหกรรมครอบครัว
 - (5) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแทนการขาย
- (4) ลูกหลานคุ้มโสม คือสามัคคี ลดความขัดแย้ง ลดข้อพิพาท เรื่องมูลมัง ที่ทำกิน วัลรุ่นเล็ก ทะเลาะ มีเวทีให้วัลรุ่นพบกัน ทางวิชาการ ทางกีฬา ทางดนตรีพื้นเมือง
 - (1) สร้างเวทีเยาวชน (ดนตรี กีฬา ศิลปะ)
 - (2) ใช้ประเพณีดั้งเดิม แสกเสีว พื้นประเพณีลงแขก พื้นความเกื้อกูล เชื้ออาหารแข่งกีฬาแบบเหย้า เชื้อน นำโดยผู้ใหญ่ ในชุมชน
 - (3) ตั้งทีมต่อต้านยาเสพติด จากเยาวชน
 - (4) มีตุลาการหมู่บ้าน โดย ใช้หลักศีลธรรม หลักข้อเท็จจริง
 - (5) ให้ความรู้
 - (6) ลดนิโทษ อธิชา วิชา เห็นความขัดแย้งเป็นพิษภัย ต่อสาธารณะ

เสนอต่อรัฐบาลและสาธารณะดังนี้

- (1) รัฐควรร่วมมือชาวบ้านกำหนดยุทธศาสตร์แก้ปัญหา และส่งเสริมอย่างจริงจัง โดยการหนุนเสริม มีค่าใช้จ่ายจัดการเอง จนชาวบ้าน ต้องรอ ต้องหวัง ทำไม่เป็น
- (2) ตั้งกองทุนสนับสนุน พัฒนา ให้เกิดการ บริหาร จัดการ ที่ดี โดยจัดให้มีวิทยากรกระบวนการทุกหมู่บ้าน วิทยากรกระบวนการ มีค่าใช้จ่ายออกความรู้ แต่เป็นผู้ไปค้นศักยภาพคนแล้วนำมาพัฒนา แก้ปัญหาความยากจน
- (3) รัฐควรสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มากทางภาคอีสาน แต่อย่าให้กระทบสิ่งแวดล้อมขึ้น
- (4) ตั้งกองทุนสนับสนุน พัฒนา ให้เกิดข้อบังคับแบบธรรมนูญ มีส่วนร่วม โดยเฉพาะ อบค.
- (5) ตั้งกองทุนสนับสนุน พัฒนาให้เกิดสื่อเด็ก เยาวชนสัมพันธ์
- (6) ตั้งกองทุนสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ ให้ทุนการวิจัย / ประชาธิปไตย ทุกกลุ่มคน ให้เกิดทางเลือกหลากหลาย
- (7) ร่วมผลักดัน ให้เกิดกลไก ระดับชาติ ภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน กลุ่ม คุ้ม ชุมครอบครัว ในการแก้ปัญหาความยากจน
- (8) ตั้งกองทุนศึกษา การมีส่วนร่วมตัดสินใจทุกอย่างให้ประชาชนมีส่วนร่วม ศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี
- (9) ตั้งกองทุน สอนหลังบ้านอาหาร ปลอดภัย ปลอดภัย ปลอดภัย บนถิ่นอีสาน หรือภาคอื่นๆ เอาแนวคิด ทำก็ได้
- (10) ตั้งกองทุนสนับสนุนวิเทศชุมชน กระบอกลือเสียงพัฒนา นโยบายสาธารณะ เลิกจำกัดสิทธิชุมชน เรื่องวิเทศนอกเขตที่มีปัญหา
- (11) การศึกษาให้ความรู้ที่ถูกต้อง ถูกทาง เรียนรู้โดยปฏิบัติจริง
- (12) ตั้งกองทุนส่งเสริมการวิจัยแบบไทยบ้าน การศึกษาคตามอัธยาศัย ให้เพียงพอ
- (13) ตั้งกองทุน ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่ประเมินแล้วให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน
- (14) ตั้งกองทุนพัฒนาทำนบ ภูใหญ่น้ำ อบค. ให้มีภาวะผู้นำ อย่างแท้จริง
- (15) ตั้งกองทุนส่งเสริมบทบาท บ.ว.ร. ส. (บ้าน วัด โรงเรียน สาธารณสุข) ให้ทำงานร่วมกัน อย่างมีความสมานฉันท์

ภาคผนวก การประเมินผล

แบบสำรวจความคิดเห็นสำหรับผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น อำนางเจริญ
ตอนที่ 1

"โครงการ สมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วยนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน
"ประเด็นสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย เชื้อคอยู่เชื้อกินบนถิ่นอีสานลูกหลานคุ้มโฮม"

คำชี้แจง แบบสำรวจข้อมูลสำรวจเป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการ ไม่มีผลได้ผลเสียต่อผู้ตอบคำถามและบุคคลอื่นแต่อย่างใด จึงขอให้ตอบตามความเป็นจริง ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ตอบเป็นเพศ
 - ชาย
 - หญิง
- (2) เข้าร่วมประชุมในฐานะใด
 - นายก อบจ. และนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ จาก อบจ.
 - คณะกรรมการสมาคมพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเกษตรยั่งยืน
 - หน่วยงานสาธารณสุข
 - หน่วยงานประมงจังหวัด
 - หน่วยงานเกษตรจังหวัด
 - หน่วยงานปศุสัตว์
 - ภาคประชาสังคม
 - กลุ่มคุ้มครองผู้บิโกล
 - กลุ่มเกษตรอินทรีย์
 - กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากร
 - กลุ่มแปรรูปอาหาร
 - กลุ่มสมุนไพร แพทย์แผนไทย
- (3) การประชุมครั้งนี้ท่านคิดว่ามีประโยชน์มากเพียงใด
 - มาก
 - ปานกลาง
 - น้อย
 - ไม่มีประโยชน์
- (4) การประชุมครั้งนี้ท่านมาเพราะอะไร
 - ความสนใจของตนเอง
 - เพื่อนชวนมา
 - ถูกขอร้องให้มา
 - เป็นหน้าที่จะต้องรับผิดชอบต่อองค์กร
- (5) ท่านเดินทางมาประชุมด้วยวิธีใด
 - เดินมา

- รถมอเตอร์ไซด์
- รถยนต์ส่วนตัว
- รถรับจ้าง

ท่านต้องการให้มีการประชุมลักษณะนี้อีกหรือไม่

- ต้องการ
- ไม่ต้องการ

ตอนที่ 2 คุณภาพของการประชุม เสวนาฯ

ภาพของการประชุม ให้ผู้กรอก ใสเครื่องหมายลงในช่อง ที่ท่านคิดว่า ให้น้ำหนักคะแนนตามที่จริง
ดังนี้

- มากที่สุด = 5
- มาก = 4
- ปานกลาง = 3
- น้อย = 2
- น้อยที่สุด = 1

รายการสอบถาม	ระดับคุณภาพ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ระยะเวลาในการประชุมเหมาะสมเพียงใด					
สถานที่ประชุมเป็นอย่างไร					
บรรยากาศในการประชุมเสวนาเป็นอย่างไร					
วิทยากรเหมาะสมเพียงใด					
วิทยากรมีความเป็นกันเองกับท่านเพียงใด					
ท่านมาประชุมได้ความรู้และเข้าใจเพียงใด					
การลงทะเบียนมีความเหมาะสมเพียงใด					
การฟังการนำเสนอ / การอภิปรายในที่ประชุมได้ ความรู้เพียงใด					
การจัดอาหารมีความเหมาะสมเพียงใด					
ท่านเข้าใจบทบาท ภารกิจที่จะนำไปทำในกลุ่ม องค์กรของท่านเพียงใด					
การระดมความคิดเรื่องแก้ปัญหาความยากจนใน ชุมชนท่านเป็นอย่างไร					
การระดม ค้นหาประสบการณ์สมัชชาสุขภาพ กลุ่มของท่านเป็นอย่างไร					
การระดม ค้นหาองค์ความรู้ ภูมิปัญญาจากกลุ่ม สมัชชาสุขภาพของท่านเป็นอย่างไร					
การระดมและทบทวนการบริหารจัดการกลุ่ม สมัชชาสุขภาพของท่านเป็นอย่างไร					

15	แนวคิดที่ได้จากการสร้างกระบวนการเรียนรู้และแก้ปัญหาความยากจนด้วยสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย ๕๕๕ อยู่ ๕๕๕ ก็นบนดินอีสานลูกหลานคุ้ม โสมเหมาะสมเพียงใด						
16	โครงการสร้างนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน โดยการตั้งสมมติฐานสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย ๕๕๕ อยู่ ๕๕๕ ก็นบนดินอีสานลูกหลานคุ้ม โสมเหมาะสมกับกลุ่มของท่านเพียงใด						
17	การสรุปวันนี้มีความเหมาะสมเพียงใด						
18	การเปิดการประชุมสมัชชาสุขภาพเหมาะสมเพียงใด						
19	การจัดการพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติ - พัฒนา มีความเหมาะสมเพียงใด						
20	ท่านจะนำความรู้ไปแก้ปัญหาความยากจน ด้วยนโยบายสาธารณะนี้ในชุมชนมากเพียงใด						
21	ข้อมูลที่ท่านให้มามีปริมาณเท่าใด						
22	ท่านอยากให้แกนนำร่วมจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นอีกหรือไป						

รายงานประเมินโครงการ

วันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2546

บันทึกเพิ่มเติม.....

00000000000000

(ปก)

โครงการ

สมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วยนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน
 ประเด็นสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย ปลอดภัยดีกินบนดินอีสานลูกหลานคุ้มโสม
 โดย...ฝ่ายประเมินผล

สมาคมพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเกษตรยั่งยืนและอาหารท้องถิ่นอีสานอำนาจเจริญ (ADNA)

คำนำ

รายงานฉบับนี้เกิดจากการประเมินโครงการสร้างนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน ประเด็น "สวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย ปลอดภัยดีกินบนดินอีสานลูกหลานคุ้มโสม" รวบรวมข้อมูลจากทุกเวที เป็น การประเมินภาพรวม ที่เกี่ยวข้องกับหลายประเด็นตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับปัจจัย การดำเนินการ กระบวนการจัดกิจกรรมและผลผลิตรายละเอียดได้เขียนลงในรายงานฉบับนี้

รายงานฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ของผู้ประเมินภายใน ผู้รับ ผลิตชอบโครงการและผู้เข้าร่วมกิจกรรม จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

นายชาญชัย จันทร์โทวงศ์
 ผู้ประเมิน

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของการประเมินโครงการเขียนรายละเอียดจากตัวโครงการ

- 40 กว่าปีที่ผ่านมามีชาวบ้านแถวบ้านเรา ทำไร่มัน , ไร่ปอ, ไร่ข้าวโพด, ไร่ฝ้าย, ไร่ถั่ว ฯลฯ ได้เงินดี พอได้ซื้อหรือผ่อน วิทยู โทรทัศน์ ทัตลม เครื่องใช้ไฟฟ้าหรือแม้กระทั่งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ยี่ห้อต่างๆได้ ต่อมาอีกประมาณ 3ปี ดินที่เราทำไร่ต่างๆนั้น ปลูกพืชไม่งาม เหลือง แดง เหี่ยว จะตายจะยังแห้ง เท่ากัน เพราะใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีมากเพื่อความทันใจ ทันขาย ข้าวอด หมดเขด แต่ครั้งกระนั้น เราก็ยังพอมิ มูลวัว มูลควาย ไปใส่เป็นปุ๋ยคอก หรือบางทีทำปุ๋ยหมัก ผสม ผสานไปกับปุ๋ยเคมีที่กำลังโฆษณาทางวิทยุออกหูทุกวัน คาดว่าใช้อยู่อย่างนี้ได้ไม่นาน มันไม่ทันใจ ไม่ทันขาย งวดรถ งวดค่าเครื่องใช้ไฟฟ้า ก็เร่งทุกเดือน ลูกๆก็ถูกส่งเสริมให้ไปเรียนในเมือง ค่าเทอม ค่ารถ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเที่ยว ค่ายาเสพติด สารพัดครมเร็ว ชีวิตครอบครัว ราบทอย่างเราๆ ผลสุดท้ายผู้เป็นพ่อตัดสินใจทิ้งไร่ ทั้งนา ไปหาเงินบางกอก รับสามล้อตุ๊กๆ บ้าง แท็กซี่บ้าง ทั้งไร่นาร้าง ส่งเงินกลับบ้านให้หนี้ ส่งลูกเรียน ช่างไฟฟ้า ช่างกลโรงงาน ช่างยนต์ การเงิน การบัญชี พิมพ์ดีด ฯลฯ ดูๆแล้วการศึกษาที่ว่าดีที่สุด ลูกๆเรียนจบกลับมาแล้วทำงานช่วยครอบครัวไม่ได้ ทำนา ทำไร่ไม่เป็น ไม่รู้จักวัว ไม่รู้จักควาย ไม่รู้จักไถ จะไปทำงาน กรุงเทพฯ เงินดี ไม่ร้อน ไม่ต้องตากแดด ตากฝน นั่งห้องแอร์สบายๆ คำว่า " สวนหลังบ้าน อาหารปลอดภัย ปลอดภัยกินบนดินอีสาน ลูกหลานคุ้มโสม " คำปรัชญาโบราณ จึงใช้ไม่ได้ผล ในยุคปฏิรูปการศึกษา
- กลับมาทางไร่นาป่าดง ที่เคยทำไร่มัน ไร่ปอ กันบ้าง ปัจจุบันเดชนโง่ ผินคินแห้งผาก มองเห็นป่าหัวไร่ปลายนามีนป่าเสื่อมโทรมเล็กน้อย ที่บวกกับป่าหญ้าคา มะพรหม มะแหยมหูขาวบ้าน ได้เกี่ยวไปทำเป็นคดับหญ้าคาขายเลี้ยงชีพ ผืนก็แล้ง อากาศก็ร้อนผิดปกติ ต้นชะยง ต้นยาง ต้นเต็งรัง ต้นพะยอม ต้นกุง ต้นซาด ที่เคยยืนตระหง่านเมื่อครั้งกระนั้น ชาวบ้านไปหากิ่งก่า แหน่ย ไช้หมคแดง แหนบไม้หลงเหลือให้เห็น ที่มองเห็นอฎุโกลโพน คือผืนป่าแห่งเดียว ที่คนลักลอบตัด ยังไม่หมด และเจ้าหน้าที่รัฐ บอกว่า เป็นป่าอนุรักษ์ ชาวบ้านอย่ายุ่ง หลวงห้าม จันจัดการเอง ฯลฯ
- " สำนึกสุดท้าย " เป็นคำที่ปากลัวมาก เราสูญเสียอธิปไตยของชุมชนไป โดยไม่รู้ตัวมาก่อน "ทุนเงินหรือทุนนิยม" ทำให้เกิดคำว่า " ปฏิวัติเขียว " เงินทำให้เราชาวบ้าน ปลูกพืชเชิงเดี่ยว คือปลูกพืชชนิดเดียวเพื่อแลกขายเอาเงิน แต่เราต้องตัดไม้ ทำลายป่า ที่เป็นแหล่งอาหารอีสานของเรา เราเอาป่าที่เป็นสมบัติของคนส่วนใหญ่ไปแลกเอาเงินมาเข้ากระเป๋าของคนส่วนน้อย แม้เราจะมีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ป่ายังอินก็เป็นประโยชน์ต่อเราอย่างยั่งยืนเช่นกัน 40 กว่าปีที่ผ่านมา เราสูญเสียแหล่งอาหารของชุมชน ไปเก็บเห็ดเราต้องเดินหรือขี่รถไป 10-20 กิโลเมตร ไปหาไร่หมคแดงต้องไบน ผืนป่าใหญ่ที่หลวงห้าม ไปหากะปอม กิ่งก่า ต้องไปกลางคืน กลางวัน ไม่ได้แถม เพราะมันหลบศครูได้ มันเก่งขึ้นกว่าเดิม มันมีการศึกษาดีกว่าคน มีการปรับตัวเก่ง ที่

แม้ว่ามันเหลือน้อยเต็มที กบ เขียด จึงอ้าง ที่เคยร้องระงม หายแทบเกลี้ยง ไปกลับภาวะทิวไร
ของคน และมีการทำหลายแห่งกบจำศีล โดยเครื่องดนตรี กลโก รดอแด็ก รถโถนา

- คิน น้ำ ป่า โดยชุมชน เพื่อชุมชน "สำนักสุดท้าย" ก่อนที่จะหมดแหล่งอาหารเพื่อปากท้องคน
อีสานที่ทุกคนจะต้องครุ่นคำนึง ว่าอาหารปลอดภัยสำหรับครัวท้องถิ่นหรือทำเพื่อครัวโลกก่อน
- การประเมินโครงการ พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการอาหารปลอดภัยสำหรับครัวท้องถิ่นก่อนที่
จะไปถึงครัวโลกนั้น แกนนำหรือนักพัฒนา ทั้งหลายควรนำข้อนี้ไปเป็นตัวชี้วัด หรือไม่ อย่างไร

หลักการและเหตุผล

- แกนนำของสมาคมฯ ได้ร่วมเวทีและได้เขียนจากบทสรุปของ สำนักงานยุทธ
ศาสตร์ชาติด้านอาหาร (สธอ.) ไว้ในโครงการว่า
- หากมองย้อนไปในอดีต ก่อนที่ประเทศไทยจะเริ่มการพัฒนาประเทศตามแนวทาง
ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชาวบ้านแถบนี้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยการ
พึ่งตนเอง โดยใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เช่น ลำเซบก , ลำเซบอบ,
ห้วยแฝก , ห้วยปลาแดก , ห้วยหลี่ , ห้วยสามขา, ห้วยแก่งแค้ , ป่าดงใหญ่, ป่าดงคำไม้,
ป่าดงอ้นกล้วย, ฯลฯ ที่กล่าวมา เป็นทั้งที่ราบลุ่มและ ที่โนน ที่สูงโคกป่า เป็นแหล่ง
อาหารหลักหล่อเลี้ยงผู้คน ดินนี้มาตลอด วิถีชีวิตที่ถูกติดกับระบบนิเวศ รอบตัวที่
แตกต่างกัน ทำให้เกิดการพัฒนาการของวัฒนธรรมชุมชนที่หลากหลาย ในการใช้
ประโยชน์จากทุนทรัพยากรธรรมชาติของชาวบ้าน โดยเฉพาะวัฒนธรรมอาหาร
อีสาน มีทั้งอาหารป่าที่เป็นเห็ด ผักคั่ว ผักเม็ก ผักกระโดน ผักสะเคา ฯลฯ พวก
สัตว์ป่า เช่น กระปอม ,แมงจิบูน ,แมงแคง ,แ้ , ไช้แมคแคง , จักจั่น, สัตว์น้ำที่มี
หอย ปู ปลา แมงดา กบ เขียด นานาพันธุ์ ผักน้ำต่าง ๆ เช่น ผักแว่น ผักอีตีด ผัก
กระเจด ผักตบ เทา ไช้มา ฯลฯ รวมถึงทุ่งนาข้าว ที่มีพันธุ์พื้นเมือง เช่น ข้าวคอไข่
ปลูกที่สูงเก็บเกี่ยวรวดเร็ว , ข้าวสันปลาแดง ปลูกในที่ราบลุ่ม รอน้ำลคจึงเก็บเกี่ยว
มีความทนทาน ต่อสภาพดินฟ้า อากาศมีความทนทานต่อแมลงและศัตรูพืช ไม่จำ
เป็นต้องใช้สารเคมี ปุ๋ยก็อาศัยปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ตามธรรมชาติ มีแรงงานจาก
เพื่อนบ้าน ช่วยเหลือ เกื้อกูลกันดี มีความสามัคคี เป็นวัฒนธรรมที่ดีงาม อาหาร
ทุกอย่างที่กล่าวมาไม่ได้ซื้อ แคะหามาแล้วแบ่งกันกิน และทำบุญเก็บมาได้ก็เก็บพอ
ติดกับที่เขามากินและแบ่งปันเพื่อนบ้าน มีสิทธิ ใช้ ที่ทำเด , ที่สาธารณะ, ที่สวน
บุคคล หาอาหารและทำมาหากินร่วมกัน , ในหลังบ้านก็มีสวนหลังบ้าน มีพืช ผัก
สมุนไพร ผลไม้ เช่น มะกรูด มะนาว มะพร้าว ส้มโอ มะเฟือง มะไฟ มะม่วง
กระท้อน ขนุน มะขามเปรี้ยว มะขามหวาน ฯลฯ รวมถึงสัตว์เลี้ยง เช่น หมู เป็ด ไก่
วัว ควาย พันธุ์พื้นเมืองมากมาย ถือว่า ชุมชนดินนี้ มีทรัพยากรอันอุดม สมบูรณ์
เป็น "ต้นทุน" ในอดีต เรื่องขาดแคลนอาหารและความปลอดภัยในการรับ
ประทานอาหาร มีมาก เลขที่เคียว
- ในระยะต่อมา ระบบอาหารธรรมชาติ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
เปลี่ยนไป ภายใต้ความ "ทันสมัย" ที่ประเทศไทยยึดตามแบบตะวันตก โดย
การกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
ชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ ส่ง
ผลกระทบโดยตรง ต่อระบบอาหารและทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่กล่าวมา

โดยส่งผลคือ การขยายตัวของอำนาจรัฐ ที่เข้าไปจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
ดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆที่ต้องการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของประเทศรวมถึง
ถึงการปรับเปลี่ยนแบบแผนการผลิตภาคเกษตรให้ทันสมัยตามแนวทาง "ปฏิวัติ
เขียว" และการขยายตัวของแนวคิด "ทุนนิยม" ลงสู่ชุมชนที่สนับสนุนการผลิตเชิง
พาณิชย์ ในชนบท ดังนี้

- ปัจจัยที่กล่าวมานี้ ทำให้ฐานคิดและวิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนไป จากการพึ่งพิง
ตนเอง พึ่งธรรมชาติ และเศรษฐกิจพอเพียง ไปสู่การผลิตเพื่อขายแสวงหากำไร
กลายเป็นวิถีชีวิตต้องพึ่งพิงภายนอก ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ถูกใช้เพื่อสร้าง
ความเจริญทางเศรษฐกิจ โดยภาครัฐ ทำให้ทุนและชุมชนเสื่อมลง ฐานคิดของชาว
บ้าน จากเดิมที่เน้น การพึ่งตนเองและธรรมชาติ โดยทำอยู่ ทำกิน กินทุกอย่างที่
ปลูก ปลูกทุกอย่างที่กิน หากมีเหลือก็แจกจ่ายเพื่อนบ้าน ญาติ พี่น้องและทำบุญ
กลายเป็น ผลิตเพื่อขายและแสวงหากำไรจากการลงทุน จากทำเกษตร ต้องพึ่ง
ระบบการตลาด เกิด ผัก ไร่ไม่คตาง อาหารจากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ได้
หาเพื่อเอาไปรับประทาน แต่หาเอามากๆแล้วเอาไปขาย ป่าไม้ถูกเบียดเบียน
แหล่งน้ำ มีสภาพเปลี่ยนไป การดำรงชีวิตแบบใหม่และการผลิตดังกล่าว ทำให้
ฐานทรัพยากรธรรมชาติที่เคยหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ ต้องเสื่อมโทรม เป็น
ปัญหาหนัก กระทั่งเรื่องอาหารท้องถิ่น ในปัจจุบัน ซึ่งที่ประชุม ได้มีการกล่าว
ถึง อย่างกว้างขวาง เช่น
- สิทธิในฐานทรัพยากรถูกลดทอน
 - การขยายตัวของอำนาจรัฐที่เข้าไปจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่นการ
สัมปทานป่าไม้ ,การขาดการควบคุมที่ดี , ตัดไม้มากเกินไป,การบุกรุกป่า
เพื่อปลูกพืชพาณิชย์ เช่น ปอ,มันสำปะหลัง,ข้าวโพด, อ้อย, การพัฒนา
ปัจจัยพื้นฐาน เช่น การตัดถนน หนทาง การสร้างเขื่อน ,การเปลี่ยนวิถี
ชีวิตของผู้อพยพย้ายถิ่น เพราะการเวนคืนที่ดิน,สภาพบุกรุก
ทรัพยากรธรรมชาติ ที่เป็นแหล่งอาหารธรรมชาติ ,การประกาศเป็นป่า
สงวนแห่งชาติ,อุทยานแห่งชาติ รัฐมีข้อจำกัดรักษาป่าไว้ แต่เป็นการ
จำกัดสิทธิของชุมชนที่จะเข้าถึงแหล่งอาหาร ทำเลเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจำเป็นจะ
ต้องมองปัญหาให้เป็นองค์รวม และลดความไม่เข้าใจ เป็นการพัฒนา
และ จัดการแหล่งอาหารท้องถิ่นร่วมกัน อย่างยั่งยืนด้วย
- วิถีชีวิตบนฐานวัฒนธรรมล่มสลาย
 - การผลิตอาหารตามแนวทางปฏิวัติเขียว เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง เกษตรกร
ต้องจำเป็นในการ ใช้เครื่องจักร ,การเลือกพันธุ์พืช,พันธุ์สัตว์,และมีสาร
เคมีเข้ามาด้วย วัควายหายไป แรงงานครอบครัวหายไป แรงงานวัฒน
ธรรมหายไป ทำให้ลงทุนมากขึ้น เกิดปัญหาขาดทุน อพยพแรงงาน เพื่อ
ไปหาเงินมาใช้หนี้ อ.ก.ส. หนี้นายทุน ภาวะหนี้สินบีบบังคับ ไปหาเงินทั้ง
พ่อทั้งแม่ ปล่อบให้ตายายแก่ๆเลี้ยงหลาน กินตามมี ตามเกิด เกิดภาวะ
ทุพโภชนาการในเด็ก และปัญหาสุขภาพในคนวัยชรามากมายในชุมชน
อีสาน ท้องถิ่นนี้

➤ คุณภาพชีวิตต่ำลง

- เกิดจากการใช้สารเคมีในการเกษตร เป็นปัญหากับสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของผู้ผลิต ผู้บริโภค เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ เช่นแถวลำเขาบายคอนบน ในอำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ชาวบ้าน ปลุกข้าวนาปั้ง ในฤดูแล้ง (ฤดูฝนปลุกไม่ได้เพราะน้ำท่วม ซึ่งเกิดจากการสร้างฝายขนาดใหญ่และทำเขื่อนป่าบุง ป่าทาม บริเวณนี้) ปลุกพืชผัก แดงไทย แดงกวารอบฝาย มีการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมี สูง มีผลกระทบต่อผู้ปลูกและสัตว์น้ำ สำหรับผู้บริโภคแล้ว แน่แน่นอนว่าตายผ่อนส่ง เพราะ " คนปลูกไม่ได้กิน คนกินไม่ได้ปลูก ,คนปลูกผักไม่รู้จักคนกิน คนกินไม่รู้จักคนปลูกผัก " เกิดปัญหาด้านศีลธรรม จริยธรรมด้านอาหารของสาธารณะ อยู่ในวังวน ทำร้ายซึ่งกันและกัน ด้วยสารเคมี ส่วนผู้บริโภค ก็ต้องการพืชผักที่สดสวยเขียว สมบูรณ์ ใบไม่มีแมลงเจาะกิน ผู้ปลูกก็เอาใจผู้ซื้อ ใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยเคมี ฮอริโมนเต็มที่ ผู้ขายอยากให้พืชผักสด ต้องใจผู้ซื้อ ก็ทิ้งมุม ทั้งแปะ เป็นการลงดาบผู้บริโภคครั้งที่ 2 ผู้ซื้อก็ไม่ยอมเปลี่ยนรสนิยมในการเลือกซื้อผลผลิตทางการเกษตร ผู้ปลูกแบ่งพื้นที่ปลูกไว้เป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเอาไปขาย ส่วนหนึ่งเอาไว้กิน แต่ วัฏจักรของ คุณภาพชีวิตที่ต่ำลง "พืชผักผักที่ปนเปื้อนสารพิษ กลับย้อนมาหาตัวเอง ลูกหลาน โนนาม ผักแกง ทอด มาโดยตลอด ,รถพุ่มพวง ที่ครอบครวั ซื่อกินทั้ง เข้าและเย็น "

➤ แบบแผนการบริโภคยังเป็นปัญหา

- พฤติกรรมการบริโภคทั้งคนเมืองและคนชนบท ได้รับอิทธิพลจากลัทธิบริโภคนิยม และถูกครอบงำโดยสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อ ให้ผู้บริโภคใช้สารเคมีมากกว่าเหตุผล คนไม่ฉลาด มักทำให้รัก โลก และหลงในสินค้าและการบริหาร สื่อหลอกให้คนรักแล้วเชื่อว่า สินค้าหรือบริการนี้ดี มีคุณค่า ,คุ้มราคา ,คุ้มชีวิตและคุ้มครอง, หลอกให้โลภ ให้รีบซื้อ ช้าออก หมคเซด เพราะกำลังลด แดก แจก ก็ แดม อีกอย่างคือหลอกให้หลง ทำตามอย่างในการซื้อเหมือนดารา คนดัง คนเก่ง คนเท่ ทำให้การบริโภคอาหาร,สินค้าและบริการของคนเปลี่ยนไปตามแรงผลักดันของสื่อโฆษณา เช่นคนชนบทอีสาน เคยกินทุกอย่างที่ตนเองปลูกหรือหามาจากแหล่งอาหารธรรมชาติ ที่กล่าวมา ข้างต้น แต่กลับหันมานิยม อาหารสำเร็จรูป อาหารอุตสาหกรรม ไม่รู้ส่วนประกอบของอาหาร ,มีราคาแพงเพิ่มขึ้นภายใต้ภาวะหนี้สินที่พอกพูน ,วิถีชีวิตต้องทำงาน ต้องรับจ้าง ต้องหาเงิน กลับบ้านค่ำ ก็ซื้ออาหารถุง ,คนแก่เลี้ยงเด็กก็ไม่มีทางเลือกที่ปรุงอาหารกินเอง ลูกหลานก็จะไปโรงเรียนแต่เช้า มลลสุดท้ายคือต้องทิ้งรถแข่ง รถพุ่มพวง ทั้งอาหารถุงสำเร็จรูป ,เนื้อสัตว์,ปลา ,พืชผัก ,ข้าวคั่ว หัวหอม,มีอาหารทางภาคกลางเข้ามาด้วย เช่นไข่พะโล้ แกงเขียวหวาน ผักผัก เป็นต้น พฤติกรรมที่กล่าวมา เท่ากับว่า คนในชุมชน หมคอำนาจในการควบคุมกระบวนการในการทำอาหาร จะเหลือ

เพียงเสรีภาพในการเลือกซื้อชนิดอาหารที่ตนเองอยากซื้อ ซึ่ง - ไม่มีใคร
 รับประกันได้ถึงคุณค่าและคุณภาพทางอาหารที่ซื้อทุกเช้าและเย็น -

- แกนนำ สำนักในเรื่องดังกล่าว จึงทำโครงการสร้างนโยบายสาธารณะแก้
 ปัญหาความยากจน ประเด็นสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย เชื้อคือผู้เช็ดกิน
 บนดินอีสาน ลูกหลานคุ้มโสม - ขึ้นมา เสนอ สปรช.

ความสำคัญและความจำเป็น

- *ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์* ของแกนนำได้บอกว่า
- จากสภาพปัญหาที่พบ ทุกคนมองว่า เมื่อถึงคราวสุขภาพเสื่อมโทรม โรคภัยเบียด
 เบียด สารเคมีเต็มบ้าน เต็มเมือง ภัยเคมีราคาสูงขึ้นโดยไม่มีท่าทีว่าจะหยุด โรคไข้
 หัวตนกกำลังเบียดเบียนผู้คน โรคซาร์สกำลังบีบบังคับชาวโลก ประเทศไทยเป็น
 แหล่งผลิตอาหารเลี้ยงชาวโลก แต่คนไทยในชนบทกินเศษอาหาร คนจนขาดสาร
 อาหาร คนพอมีอันจะกิน กินเกิน จนเกิดโรคภัยเบียดเบียน แหล่งอาหารของคน
 จน คือป่าไม้ ,แม่น้ำ ,ลำธาร ,ลำคลอง หนองบึง ถูกจัดการจน มีสภาพที่เปลี่ยนไป
 จากสภาพทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า ที่เป็นส่วนหนึ่งของการ
 ดำรงชีวิตของผู้คนอีสาน เป็นทั้งแหล่งหาอาหารและที่มาของการเกิดฝนตก เป็น
 แหล่งผลิตอากาศออกซิเจนให้ผู้คนหายใจ เป็นสายน้ำ สายเลือดที่หล่อเลี้ยงชีวิตผู้
 คน และสัตว์นานาชนิด แต่ดูเหมือน ข้าว น้ำ ทาม ปลา แหล่งอาหารตามธรรม
 ชาติ ที่สำคัญของชาวบ้านจะถูกจำกัดลงโดยไม่รู้ตัว กลายเป็นวิถีการบริโภคแบบ
 ใหม่ของชาวบ้าน หรือผู้บริโภคที่อ่อนแอ นับวันจะสะสมปัญหาด้านสุขภาพ ที่ยาก
 ซึ่งต่อการแก้ไขปัญหา เราคนท้องถิ่นทุกคน ควรตระหนักถึงความสำคัญของระบบ
 อาหาร อันเป็นทุนมหาศาล ของแผ่นดินอีสาน ที่ต้องบริหาร จัดการ ให้เข้มแข็ง
 เพื่อความอุดม สมบูรณ์ ตามหลัก คุ้มค่า ,คุ้มราคา,คุ้มชีวิตและคุ้มครอง อย่าง
 ยั่งยืน จึงจะเป็นการแก้ปัญหาความยากจนได้
- *วัตถุประสงค์ของโครงการ ที่ถือว่าเป็นขอมข่าย*

การประเมินที่สำคัญ

- เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ รวบรวมองค์ความรู้นำไปสู่การกำหนด
 นโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน
- เพื่อถอดสรุปบทเรียนประสูกดี โดยใช้กระบวนการสมัชชาสุขภาพ
- เพื่อสร้างสำนักแกนนำสร้างสุขภาพให้ขยายผลกระบวนการสมัชชา
 สุขภาพทุกระดับ
- เพื่อพัฒนาศักยภาพและแหล่งเรียนรู้ต้นแบบแก้ปัญหาความยากจน
 อำเภอละ 1 แห่ง
- เพื่อทำแผนยุทธศาสตร์จากข้อเสนอหรือนโยบายสาธารณะแก้
 ปัญหาความยากจน
- เพื่อร่วมผลักดันพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.....ให้เป็น
 ธรรมนูญสุขภาพของคนไทยต่อไป

- ดังนั้นการประเมินผล ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานโครงการ สร้างนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน ตามวัตถุประสงค์นี้ มีองค์ประกอบอะไรบ้างและมีอะไรนำไปสู่ความสำเร็จ

ขอบเขตของการประเมินโครงการ

1. ประชากรที่เข้าร่วมโครงการในกิจกรรม มีนักวิชาการ + นักการเมือง + ราชการ + ภาคประชาสังคม + ประชาชน รวมประมาณ 200 คน
 - กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรทั้งหมด
2. ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การประชุมเตรียมความพร้อมของคณะทำงาน / เวทีสังเคราะห์ข้อเสนอนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน / เวทีเสนอต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมเวทีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ผู้เข้าร่วมมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
- มีการกำหนดยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการแก้ปัญหาความยากจนร่วมกัน
- มีการกำหนดฐานข้อมูลด้านแหล่งเรียนรู้ แก้ปัญหาความยากจน
- มีแหล่งเรียนรู้ด้านสวนหลังบ้าน อาหารปลอดภัย เชื้ออยู่เชื้อกินบนถิ่นอีสาน ถูกหลานคุ้มโฮม
- มีการนำองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ สื่อสารกับสาธารณะร่วมกัน

000000000000000000000000

บทที่ 2

รายละเอียดของโครงการ

0000000

รายละเอียดของโครงการสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วยนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาคาชากรณ
จน ประเด็นสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย เชื้ออยู่เสียดกินบนถิ่นอีสานถูกหลานคุ่มไม้ ขอเสนอรายละเอียด
ตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ
2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
3. ปัจจัยและกิจกรรมในการดำเนินการ
4. ระยะเวลาดำเนินงานของโครงการ

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

- เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ รวบรวมองค์ความรู้ไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาคาชากรณ
- เพื่อถอดสรุปบทเรียนประสพคดี โดยใช้กระบวนการสมัชชาสุขภาพ
- เพื่อสร้างสำนักแกนนำสร้างสุขภาพให้ขยายผลกระบวนการสมัชชาสุขภาพทุกระดับ
- เพื่อพัฒนาศักยภาพและแหล่งเรียนรู้ต้นแบบแก้ปัญหาคาชากรณอำเภอละ 1 แห่ง
- เพื่อทำแผนยุทธศาสตร์จากข้อเสนอหรือนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาคาชากรณ
- เพื่อร่วมผลักดันพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.....ให้เป็นธรรมบัญญัติสุขภาพของคนไทยต่อไป

เป้าหมาย

1. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 200 คน
2. จัดกิจกรรม 3 ครั้งๆละ 1 วัน

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

- นายก อบจ. และนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ จาก อบจ. 3 คน
- คณะกรรมการสมาคมพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเกษตรยั่งยืน 11 คน
- หน่วยงานสาธารณสุข 1 คน
- หน่วยงานประมงจังหวัด 1 คน
- หน่วยงานเกษตรจังหวัด 1 คน
- หน่วยงานปศุสัตว์ 1 คน
- ภาคประชาสังคม 2 คน
- กลุ่มคุ่มครองผู้บริโภค 30 คน
- กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ 40 คน

- กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากร 40 คน
- กลุ่มแปรรูปอาหาร 30
- กลุ่มสมุนไพร แพทย์แผนไทย 40 คน

วิทยากรที่เชิญขึ้นเวทีเสวนานบนเวที

1. นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ
2. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ
3. เกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ
4. ประมงจังหวัดอำนาจเจริญ
5. ภาคประชาสังคม (อาจารย์พิทักษ์ สุขกุล)
6. ภาควิชาการ (นายสมเกียรติ ธรรมสาร)

ปัจจัยและกิจกรรมในการดำเนินงาน

1. งบประมาณรวมทั้งหมด 3 เวที 76,600 บาท
2. กระบวนการทำกิจกรรมทั้ง 3 ครั้ง

- ทะเบียน
- ชี้นำวัตถุประสงค์/ความเป็นมา
- ทิศเปิด
- เวทีเสวนาปัญหาความยากจน
- ทักรับประทานอาหาร
- รับฟังข้อเสนอของผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความยากจน
- สังเคราะห์ข้อเสนอของผู้เข้าร่วม
- สรุปเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

ระยะเวลาดำเนินงานของโครงการ เดือนพฤษภาคม 2548 – กรกฎาคม 2548

0000000000000000

บทที่ 3

วิธีการประเมินโครงการ

00000000

รูปแบบของการประเมินโครงการ

รูปแบบของการประเมินโครงการ สมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วยนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน ประเด็นสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย เข็คอยู่เข็คกินบนดินอีสานลูกหลานคุ้มโสม ใ้รูปแบบการประเมินคือ

1. ปัจจัยคือ จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีฯ สถานที่จัดกิจกรรมและกิจกรรม
2. กระบวนการ คือ การบรรยายให้ความรู้ และการระดมความคิดเห็นในโครงการสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วยนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน ประเด็นสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย เข็คอยู่เข็คกินบนดินอีสานลูกหลานคุ้มโสม
3. ผลผลิต คือ ความคิดเห็นหรือข้อเสนอเชิงนโยบายของผู้เข้าร่วมสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วยนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน ประเด็นสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย เข็คอยู่เข็คกินบนดินอีสานลูกหลานคุ้มโสม

วิธีการประเมินโครงการ

➤ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมในการเรียนรู้ การนำไปประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม ที่ส่งแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีระดับคุณภาพ 5 ระดับ คือ

- ระดับมากที่สุด หมายถึง มีระดับคุณภาพ มากที่สุด มีค่าคะแนน 5
- ระดับมาก หมายถึง มีระดับคุณภาพ มาก มีค่าคะแนน 4
- ระดับปานกลาง หมายถึง มีระดับคุณภาพ ปานกลาง มีค่าคะแนน 3
- ระดับน้อย หมายถึง มีระดับคุณภาพ น้อย มีค่าคะแนน 2
- ระดับน้อยที่สุด หมายถึง มีระดับคุณภาพ น้อยมาก มีค่าคะแนน 1

เกณฑ์ ใ้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลความว่า คุณภาพระดับ มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความว่า คุณภาพระดับ มาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความว่า คุณภาพระดับ ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า คุณภาพระดับ น้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า คุณภาพระดับ น้อยที่สุด

➤ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ประเมินและผู้รับผิดชอบโครงการร่วมสังเกต แจกแบบสอบถาม พร้อมทั้งเก็บคืน ในเวลาหลังประชุม เสวนา ในวันนั้น

0000000000

บทที่ 4 ผลการประเมิน

ด้านปัจจัย

จัดเวทีสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วยนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน ประเด็นส่วนหลัง บ้านอาหารปลอดภัย เลือกลงเลือกกินบนดินอีสานถูกหลานคุ่มโสม ที่หอประชุมใหญ่โรงเรียนบ้านหนองแคน หมู่ที่ 6 ตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ครั้งที่ 1 ผู้เข้าร่วมประชุม 38 คน ครั้งที่ 2 จำนวน 70 คน ครั้งที่ 3 แบ่งออกเป็น 10 กลุ่มๆละประมาณ 1-40 คน จำนวน ได้ดังนี้

ตารางที่ 1

กลุ่มตัวแทนผู้เข้าร่วมเสวนา	จำนวนที่เชิญ	จำนวนที่มา	คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหารส่วนจังหวัด	3	1	3.33
หน่วยงานสาธารณสุข	1	2	200
หน่วยงานเกษตร	1	1	100
หน่วยงานประมง	1	1	100
เคปรชาสังคม	2	1	50
คณะกรรมการสมาคมพัฒนาสุขภาพศาสตร์ฯ	11	11	100
คูสัคว์จังหวัด	1	0	0
คุ่มคุ่มครองผู้บริโภค	30	30	100
คุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	40	40	100
คุ่มแปรรูปอาหาร	30	30	100
คุ่มเกษตรอินทรีย์	40	40	100
คุ่มสมุนไพร แพทย์แผนไทย	40	40	100
รวม	200	197	98.50

จากตารางที่ 1 พบว่า

➤ นายก อบจ. และนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ จาก อบจ. รวม 1 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3, คณะกรรมการสมาคมพัฒนาสุขภาพศาสตร์การจัดการเกษตรยั่งยืนฯ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ,หน่วยงานสาธารณสุข 2คน คิดเป็นร้อยละ 200 ,หน่วยงานประมงจังหวัด 1 คน คิดเป็นร้อยละ 100,หน่วยงานเกษตรจังหวัด 1คน คิดเป็นร้อยละ 100 ,หน่วยงานปลุกัคว์ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0ภาคประชาสังคม 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50,คุ่มคุ่มครองผู้บริโภค 30คน คิดเป็นร้อยละ 100 ,คุ่มเกษตรอินทรีย์ 40คน คิดเป็นร้อยละ 100 ,คุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรฯ 40คน คิดเป็นร้อยละ 100,คุ่มแปรรูปอาหาร 30คน คิดเป็น ร้อยละ 100 ,คุ่มสมุนไพร แพทย์แผนไทย 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ในภาพรวม มีผู้เข้าร่วมร้อยละ 98.5

ด้านกระบวนการ

ลักษณะการจัดเวที ฯโดยใช้เรื่องต่างๆ เหล่านี้

- ทะเบียง
- ช้แรงวัตถุประสงค้/ความเป็นมา
- ทิธิเปิด
- เวทีเสวนาปัญหาความยากจน

- พักรับประทานอาหาร
- รับฟังข้อเสนอของผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความยากจน
- สังเคราะห์ข้อเสนอของผู้เข้าร่วม
- สรุปเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

บ้านผลผลิต

- มีผู้มาร่วมเวทีเสวนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จำนวน 197 คน จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ 200 คน คิดเป็น 98.50 %
- ผู้เข้าร่วมเวทีเสวนามาจากกลุ่มต่างๆ 108 คน แยกได้ดังนี้

กลุ่มตัวแทนผู้เข้าร่วมเสวนา	จำนวนที่เชิญ	จำนวนที่มา	คิดเป็นร้อยละ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	3	1	33.33
หน่วยงานสาธารณสุข	1	2	200
หน่วยงานเกษตร	1	1	100
หน่วยงานประมง	1	1	100
ภาคประชาสังคม	2	1	50
คณะกรรมการสมาคมพัฒนาอุตสาหกรรม	11	11	100
ปศุสัตว์จังหวัด	1	0	0
กลุ่มคุ้มครองผู้บริโภค	30	30	100
กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	40	40	100
กลุ่มแปรรูปอาหาร	30	30	100
กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์	40	40	100
กลุ่มสมุนไพร แพทย์แผนไทย	40	40	100
รวม	200	197	98.50

- ทั้งหมดที่มาคิดเป็น 108 %

ตารางที่ 2

แสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม สมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าคัวอนโอบายสาธารณสุขแก้ไขปัญหาความยากจน ประเด็นสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย เชื้อคอยู่เชื้อคกินบนถิ่นอีสานลูกหลานคุ้มโสม มีผู้ส่งแบบสอบถาม 197 คน คิดเป็น ร้อยละ 100 แปรข้อมูลได้ดังนี้

ข้อ	รายการสอบถาม	ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ	หมายเหตุ
1	ระยะเวลาในการประชุมเสวนาเหมาะสมเพียงใด	3.95	มาก	
2	สถานที่ประชุมเป็นอย่างไร	3.50	ปานกลาง	
3	บรรยากาศในการประชุมเสวนาเป็นอย่างไร	3.51	ปานกลาง	
4	วิทยากรเหมาะสมเพียงใด	3.55	มาก	
5	วิทยากรมีความเป็นกันเองกับท่านเพียงใด	4.51	มากที่สุด	
6	ท่านมาประชุมได้ความรู้และเข้าใจเพียงใด	3.53	มาก	
7	การลงทะเบียนมีความเหมาะสมเพียงใด	4.50	มาก	
8	การฟังการนำเสนอ/อภิปรายในที่ประชุมได้ความ	3.62	มาก	

	รู้เพียงใด			
9	การจัดอาหารมีความเหมาะสมเพียงใด	3.92	มาก	
10	ท่านเข้าใจบทบาทภารกิจที่จะนำไปทำในกลุ่มองค์กรของท่านเพียงใด	3.56	มาก	
11	การระดมเรื่องแก้ปัญหาความยากจนในชุมชนท่านเป็นอย่างไร	3.82	มาก	
12	การระดม ค้นหาประสบการณ์จากกลุ่มสมาชิกสุขภาพของท่านเป็นอย่างไร	4.42	มาก	
13	การระดม ค้นหาองค์ความรู้ ภูมิปัญญาจากกลุ่มสมาชิกสุขภาพของท่านเป็นอย่างไร	4.50	มาก	
14	การระดมและทบทวนการบริหารจัดการกลุ่มสมาชิกสุขภาพของท่านเป็นอย่างไร	4.42	มาก	
15	แนวคิดที่ได้จากการสร้างกระบวนการเรียนรู้และแก้ปัญหาความยากจนด้วยสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัยเสียดู้อยู่เสียดูกินบนดินอีสานลูกหลานคุ้มโสมเหมาะสมเพียงใด	4.50	มาก	
16	โครงการสมาชิกสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วยนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจนประเด็นสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย เสียดูอยู่เสียดูกินบนดินอีสานลูกหลานคุ้มโสมเหมาะสมกับกลุ่มของท่านเพียงใด	3.94	มาก	
17	การสรุปวันนี้มีความเหมาะสมเพียงใด	4.62	มากที่สุด	
18	การเปิดการประชุมสมาชิกสุขภาพมีความเหมาะสมเพียงใด	4.50	มาก	
19	การจัดการพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติ-พัฒนาความเหมาะสมเพียงใด	4.82	มากที่สุด	
20	ท่านจะนำความรู้ไปแก้ปัญหาความยากจนด้วยนโยบายสาธารณะนี้ในร่วมกับชุมชนมากเพียงใด	4.90	มากที่สุด	
21	ข้อมูลที่ท่านให้มามีปริมาณเท่าใด	3.56	มาก	
22	ท่านอยากให้แกนนำร่วมจัดสมาชิกสุขภาพเฉพาะประเด็นอีกหรือไม่	4.86	มากที่สุด	

- จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วยนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาความยากจน ประเด็นสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย เอื้อต่อผู้เฒ่าคนบนถิ่นอีสานลูกหลานค่อมโสม มีความคิดเห็นอยู่รับปานกลาง 2 รายการ คือ สถานที่ประชุมและบรรยากาศในการเสวนา , มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 5 รายการ คือ ระยะเวลาในการดำเนินการ , วิทยากรมีความเป็นกันเอง, การสรุปในวันนี้, การจัดการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติแล้วพัฒนาที่มีความเหมาะสมและ, จะนำความรู้แนวคิดไปสร้างสุขภาพแบบองค์รวมด้วยแนวคิดกระบวนการสัมมนาสุขภาพในชุมชน นอกจากนั้นความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม อีก 15 ข้อ อยู่ในระดับ มาก

000000000000000000000000000000

บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

0000000000

สรุปผลการประเมินโครงการ สมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วยนโยบายสาธารณะแก้ปัญหาคาชากรจน ประเด็นสวนหลังบ้านอาหารปลอดภัย เชื้อคอยู่เสียดกินบนถื่นอิสานลูกหลานคุ่มไสมกิจกรรมในภาพรวม เรียงลำดับตามหัวข้อ ดังนี้

1. สรุปผลการประเมินโครงการ
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการประเมินโครงการ

ด้านปัจจัย

1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 197 คน จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ 200 คน คิดเป็นร้อยละ 98.50
2. จำนวนตามตาราง ดังนี้

กลุ่มตัวแทนผู้เข้าร่วมเสวนา	จำนวนที่เชิญ	จำนวนที่มา	คิดเป็นร้อยละ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	3	1	33.33
หน่วยงานสาธารณสุข	1	2	200
หน่วยงานเกษตร	1	1	100
หน่วยงานประมง	1	1	100
ภาคประชาสังคม	2	1	50
คณะกรรมการสมาคมพัฒนาอุตสาหกรรม	11	11	100
ปศุสัตว์จังหวัด	1	0	0
กลุ่มคุ้มครองผู้บริโภค	30	30	100
กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	40	40	100
กลุ่มแปรรูปอาหาร	30	30	100
กลุ่มเกษตรอินทรีย์	40	40	100
กลุ่มสมุนไพร แพทย์แผนไทย	40	40	100
รวม	200	197	98.50

ด้านกระบวนการ

-จัดเวทีเสวนาปัญหาคาชากรจน

-ระดมความคิดเห็นเป็นกลุ่มย่อย นำเสนอกกลุ่มใหญ่และสรุปแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อ

เป้าหมาย ดังนี้

- ผู้เข้าร่วมมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
- มีการกำหนดยุทธศาสตร์แก้ปัญหาคาชากรจนร่วมกัน
- มีการกำหนดฐานข้อมูลด้านแหล่งเรียนรู้แก้ปัญหาคาชากรจน
- มีการนำองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ สื่อสารกับสาธารณะร่วมกัน

ด้านผลผลิต

จากการแจกแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมเวทีฯ "สรุป ข้อมูล ดังนี้

□	นายก อบจ. และนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ จาก อบจ.	ส่ง 1 ราช
□	คณะกรรมการสมาคมพัฒนาอุตสาหกรรมจัดการเกษตรยั่งยืน ฯ	ส่ง 11 ราช
□	หน่วยงานสาธารณสุข	ส่ง 1 ราช
□	หน่วยงานประมงจังหวัด	ส่ง 1 ราช
□	หน่วยงานเกษตรจังหวัด	ส่ง 1 ราช
□	หน่วยงานปศุสัตว์	ส่ง 0 ราช
□	ภาคประชาสังคม	ส่ง 2 ราช
□	กลุ่มคุ้มครองผู้บริโภค	ส่ง 30 ราช
□	กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์	ส่ง 40 ราช
□	กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรฯ	ส่ง 40 ราช
□	กลุ่มแปรรูปอาหาร	ส่ง 30 ราช
□	กลุ่มสมุนไพร แพทย์แผนไทย	ส่ง 40 ราช

➤ รวมผู้ส่งแบบสอบถาม 197 คน คิดเป็น ร้อยละ 100

➤ ผู้ร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก

4. อภิปรายผล

จากการประเมินโครงการ เห็นว่า มีประเด็นที่จะอภิปรายอยู่ 3 ประเด็น คือ

1. ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมให้ความเห็นว่ามากที่สุด 5 ประเด็น คือ วิทยากรมีความเป็นกันเอง, การสรุปในวันนี้, การจัดการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติแล้วพัฒนา มีความเหมาะสมและ, จะนำความรู้ไปสร้างสุขภาพแบบองค์รวมด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมสุขภาพ เพิ่มเติมข้อมูล อาจจะเป็นเพราะวิทยากร พูดเรื่องใกล้ตัว ใกล้กับวิถีชีวิตจริง พูดจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และผู้เข้าร่วมต้องการข้อมูลที่ชัดเจนและมีฐานข้อมูลเพื่อศึกษา ตามความสำคัญและความจำเป็น ในการดำรงชีวิต ด้วย
2. ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมให้ความเห็นว่าปานกลาง 2 ประเด็น คือสถานที่ประชุมและบรรยากาศในการเสวนา ผู้เข้าร่วม อาจมองว่า ถ้าแกนนำกลุ่มนี้จัดกิจกรรม เคยประชุมในห้องแอร์ กว้างขวาง อากาศเย็นสบาย แต่วันนี้คนมาก แต่ประชุมที่หอประชุมโรงเรียน เดือน พฤษภาคม อากาศร้อน และอาจมีการรบกวนระหว่างฟัง และมีหลายคนไม่ได้แสดงความคิดเห็น เนื่องจากเสียงโชนข้างเวลา จำกัด การเสวนา เลชเวลาไปจนถึง 12.30 น. อาจหิวข้าว เป็นต้น
3. ประเด็นที่มีผู้เข้าร่วมมากกว่าที่คิดเป้าเอาไว้ 8 คน อาจเป็นเพราะมีการประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุด้วย ได้แจ้งผู้สนใจเข้าร่วม และอาจหมายถึงการประสานงานได้ดีด้วย

5. ข้อเสนอแนะ

- ควรมีกิจกรรมลักษณะนี้อีกตามข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วม ที่ส่งแบบสอบถาม 197 คน เห็นว่ามีประโยชน์ 197 คน คิดเป็น 100 % ,ผู้เข้าร่วมมาเพราะความสนใจของตนเอง 170 คน คิดเป็น 85 % เป็นหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบองค์กร 50 คน คิดเป็น 25 % และมีความต้องการให้มีการจัดสัมมนาสุขภาพอย่างนี้อีก 197 คน คิดเป็น 100 %
- ควรจัดแกนนำที่สำคัญเข้าร่วมเวทีลักษณะนี้อีก แต่ควรลดปริมาณลง เพราะอาจมีปัญหาด้านค่าใช้จ่าย หรืออาจสำรวจข้อมูลผู้เข้าร่วม ในลักษณะอาสาสมัคร ซึ่งอาจประหยัดงบประมาณ ได้มาก

0000000000000000

แบบรายงานการเงินเพื่อปิดโครงการ

โครงการ "สมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ว่าด้วย"นโยบายสาธารณะเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ฯ"

ข้อตกลงเลขที่ 48- ข.034

เงินสนับสนุนงวดที่ 1	จำนวน	76,600	บาท
เงินสนับสนุนงวดที่ 2	จำนวน	11,100	บาท
เงินสนับสนุนงวดที่ 3	จำนวน	7,660	บาท
	รวมรายรับ	95,360	บาท
รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	95,360	บาท	

กิจกรรม	งบที่อนุมัติ	งบที่ใช้จริง	หมายเหตุ
1.ประชุมเตรียมความพร้อมของคณะทำงาน	5,700	5,700	
2.เวทีสังเคราะห์ข้อเสนอนโยบายสาธารณะเพื่อแก้ปัญหาความยากจน	17,400	17,400	
3.เวทีเสนอข้อเสนอดังกล่าวส่วนที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย	51,500	51,500	
4.ค่าประเมินผล	2,000	2,000	
5.ค่าบริหาร จัดการโครงการ	7,660	7,660	
6.ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ 5 คน	11,100	11,100	
รวมทั้งสิ้น	95,360	95,360	

คั้งนั้นคงเหลือเงิน รวมรายรับ - รวมรายจ่าย - บาท

กรณีมีเงินเหลือที่ผู้รับข้อตกลง กรุณาติดต่อเจ้าหน้าที่การเงิน โทรศัพท์ 02-5902317 หรือ 02-590-2312

(ลงชื่อ)

(นายรักประชา อิศาเวช)

ผู้รับข้อตกลง

เมื่อบันทึกรายงานการเงินเสร็จเรียบร้อยแล้ว กรุณาส่งเอกสารฉบับนี้ถึง

คุณเทัญทิพย์ ธนวิจิตร สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ชั้น 2 อาคารทิศเหนือสวนสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ๓. ดิوانนท์ อ. เมือง จ.นนทบุรี 11000